

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

॥ गणेशोत्सव ॥

नाही पाणी, नाही जीवन ; राबवू वर्षा जलसंचयन !

माहिती पुस्तिका

मुंबईकरांना आवाहन !

मुंबई महानगरीचा मानबिंदू असलेला गणेशोत्सव सोहळा दरवर्षी मोठ्या उत्साहाने साजरा केला जातो. या सांस्कृतिक उत्सवात अबालवृद्धांपासून समाजातील विविध वर्गातील लोक सहभागी होतात. यात विविध जातीधर्माच्या, पंथांच्या लोकांचा समावेश असतो. लोकमान्य टिळकांनी सुरु केलेला सार्वजनिक गणेशोत्सव साजरा करण्यासाठी मुंबईकर मोठ्या भक्तीभावाने दरवर्षी एकत्र येतात. यंदाही हा उत्सव आनंदात आणि उत्साहात साजरा करण्यासाठी नागरिक तयारी करीत आहेत आणि त्यांना विविध प्रकारच्या सोयी-सुविधा पुरविण्यासाठी बृहन्मुंबई महानगरपालिकाही सज्ज आहे. आपल्या लाडक्या गणरायाचे स्वागत उत्साहाने करण्याबरोबरच हा सोहळा अधिक आनंददायी आणि स्मरणीय ठरावा, यासाठी आपण सुखकर्ता गणरायाला विनंती करूया !

एकीकडे गणेशोत्सवाचा उत्साह मनी असतानाच दुसरीकडे आपल्याला पर्यावरण जपण्याचे भानही ठेवायचे आहे. उत्सवादरम्यान पर्यावरण रक्षणाचे व्रत कसोशीने पाळायचे आहे. यासाठी आपण सर्वांनीच शाडू मातीपासून निर्मित, कोणत्याही घातक रंगाचा वापर न करता व कमी उंचीच्या श्रीगणेशमूर्तींचे पूजन करण्यास प्राधान्य द्यावे. जेणेकरून विसर्जनानंतर त्या मूर्ती पाण्यामध्ये सहज विरघळून जातील व विसर्जनाच्या दुसऱ्या दिवशी विसर्जित मूर्तींचे भग्नावशेष राहणार नाहीत. त्याचबरोबर श्रीगणेश पूजनाची सामुगी, आरास करण्यासाठी वापरण्यात येणारे साहित्य पर्यावरणपूरकच असेल, याची काळजी घेणे गरजेचे आहे. पर्यावरण रक्षणाचे भान राखून आरास सजावटीत प्लास्टिक, प्लास्टर ऑफ पॅरिस किंवा थर्माकोल तसेच पर्यावरणाचा न्हास करतील अशा घटकांचा वापर टाळून पर्यावरणपूरक मखरांनी आरास सजवावी, असे आवाहन बृहन्मुंबई महानगरपालिकेद्वारे करण्यात येत आहे.

पर्यावरणपूरकता जपण्यासोबतच पर्यावरण संवर्धनासाठी सातत्याने कार्यरत असणारी आपली बृहन्मुंबई महानगरपालिका पर्यावरणपूरक विसर्जनासाठी सर्व प्रशासकीय विभागांमध्ये कृत्रिम तलावांची निर्मिती करत असते. या कृत्रिम तलावांमध्ये मूर्ती विसर्जन करण्यास दरवर्षी नागरिकांचा वाढता प्रतिसाद मिळत आहे. गतवर्षी १६२ कृत्रिम तलावांमध्ये सुमारे ६६ हजार १२७ श्रीगणेशमूर्तींचे विसर्जन करण्यात आले. यंदादेखील १९१ कृत्रिम तलाव करण्याचे प्रस्तावित करण्यात आले असून या ठिकाणांची पत्त्यांसह यादी या पुस्तिकेत समाविष्ट आहे. श्रीगणेशमूर्तींचे विसर्जन हे प्राधान्याने कृत्रिम तलावातच करावे, सर्व गणेशभक्तांना असे बृहन्मुंबई महानगरपालिकेकडून विनम्र आवाहन आहे. तसेच घरगुती व सार्वजनिक उत्सवस्थळी जमा होणारे निर्माल्य हे निर्माल्य कलशातच संकलित करून उत्सवाचे पावित्र्य जपावे. प्रतिबंधित प्लास्टिक पिशव्यांचा वापर करू नये. त्याचबरोबर सार्वजनिक श्रीगणेशोत्सव मंडळांनी उत्सवस्थळी ध्वनिक्षेपकांचा आवाज संयमित ठेवून ध्वनीप्रदूषण होणार नाही, याची काळजी घ्यावी. याबाबत वेळोवेळी देण्यात येणाऱ्या सूचनांचे काटेकोरपणे पालन करावे. सर्व मंडळांनी गणेश मंडपाचा परिसर स्वच्छ आणि सुंदर ठेवावा. या काळात मावा, माव्यापासून तयार केलेली मिठाई व खाद्यपदार्थ खरेदी करताना ती ताजी आणि खाण्यायोग्य असावीत, याची दक्षता घ्यावी. जेणेकरून विषबाधेसारखे प्रसंग उदभवणार नाहीत. या कामी मुंबईकरांनी तसेच सार्वजनिक श्रीगणेशोत्सव मंडळांनी कृपया सहकार्य करून निर्विघ्नपणे उत्सव साजरा करण्यासाठी पुढाकार घ्यावा.

बृहन्मुंबई महानगरपालिकेद्वारे देण्यात येणाऱ्या विविध सेवा-सुविधांची माहिती श्रीगणेशोत्सव मंडळांना व जनतेला माहिती व्हावी, या उद्देशाने ही पुस्तिका तयार केली आहे. दरवर्षीप्रमाणे यंदाही श्रीगणेश गौरव स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले आहे. या स्पर्धेत सहभागी होण्याच्या अर्जाचा नमूनादेखील या पुस्तिकेत दिलेला आहे. सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळांनी या स्पर्धेत सहभागी व्हावे, असे आवाहनही या निमित्ताने करण्यात येत आहे. या पुस्तिकेतील माहिती सर्व गणेशभक्तांसाठी व सार्वजनिक श्रीगणेशोत्सव मंडळांसाठी उपयुक्त ठरेल, अशी अपेक्षा आहे.

रमाकांत बिरादार

उप आयुक्त (परिमंडळ - २)
तथा गणेशोत्सव समन्वयक

आश्विनी भिडे

अतिरिक्त महानगरपालिका आयुक्त
(पूर्व उपनगरे)

डॉ. इ सिं चहल

बृहन्मुंबई महानगरपालिका आयुक्त
तथा प्रशासक

मुखपृष्ठ श्रीगणेश मूर्ती : 'श्री गणेश गौरव पुरस्कार २०२२' मध्ये 'शाडू मातीची सर्वोत्कृष्ट मूर्ती' ठरलेली श्रीगणेशमूर्ती.

मूर्तिकार : श्री. मनोज बटा, शिवशक्ती सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळ, कांजुरगाव, कांजुर मार्ग (पूर्व)

बृहन्मुंबईतील गणेशोत्सव

मुंबईत गणेशोत्सव मोठ्या प्रमाणात उत्साहात आणि आनंदात साजरा केला जातो. मुंबईत दरवर्षी सुमारे दहा हजाराहून अधिक सार्वजनिक व दीड लाखांपेक्षा जास्त घरगुती गणपती मूर्तींची स्थापना केली जाते. यासाठी विविध सेवासुविधा पुरविण्याच्या कार्याला महानगरपालिका किमान दोन महिने आधीपासून सुरुवात करते. उत्सवापूर्वी, उत्सवादरम्यान व उत्सव संपल्यानंतर सुद्धा महानगरपालिकेतर्फे अनेक सेवासुविधा पुरविल्या जातात. यासाठी बेस्ट, विविध गणेशोत्सव मंडळे, पोलीस, वाहतूक पोलीस, महाराष्ट्र राज्य वीज वितरण कंपनी, अदानी एनर्जी, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण (एम.एम.आर.डी.ए.), राज्य व केंद्र शासनाच्या अखत्यारितील विविध विभाग यांच्यासह मुंबईकर जनतेचेही मोलाचे सहकार्य बृहन्मुंबई महानगरपालिकेला मिळत असल्यामुळेच हा उत्सव सुरळीतपणे व शांततेने पार पडण्यास मदत होते.

गणेशोत्सवाच्या काळात महानगरपालिकेतर्फे मुख्यतः सार्वजनिक आरोग्य, रस्त्यांची दुरुस्ती व डागडुजी, तात्पुरते रस्ते बांधणे, कचऱ्याचे व्यवस्थापन, वाहतूक नियंत्रण, विसर्जनाच्या ठिकाणी प्रकाश व्यवस्था; तसेच जीवरक्षकांची नेमणूक करण्यासह विविध कामे सुयोग्यपणे केली जातात. पर्यावरणाचा न्हास रोखण्यासाठी गत काही वर्षांपासून निर्माल्य संकलन व विल्हेवाट लावण्याची स्वतंत्र व्यवस्था केली जात आहे. यामुळे निर्माल्य समुद्रात किंवा तलावात टाकले जात नाही, पर्यायाने प्रदूषण टळते. यासाठी जनतेकडून मिळालेल्या उत्तम सहकार्यामुळे गेल्यावर्षी कित्येक टन निर्माल्य संकलित करण्यात आले. या निर्माल्यापासून मुंबईतील मोकळ्या जागांमध्ये खत तयार करून त्याचा वापर महानगरपालिकेच्या उद्यानांमध्ये नियमितपणे केला जात आहे. याच अनुषंगाने यंदाही नागरिकांना निर्माल्य कलशांमध्येच 'निर्माल्य' टाकून सहकार्य करण्याचे आवाहन महानगरपालिकेकडून करण्यात येत आहे.

विसर्जनाच्या दिवशी आपत्कालीन सेवा म्हणून अनेक ठिकाणी बिनतारी संदेश यंत्रणेसह जीवरक्षक मोटरबोट्स, वैद्यकीय सेवा, रुग्णवाहिका इत्यादी सुविधा दिल्या जातात. यंदाही गणेशोत्सव मंडळांसोबत महानगरपालिकेच्या वतीने उत्तम समन्वय साधला जात आहे. ज्यामुळे मंडळांना आवश्यक परवाने वेळेत मिळण्यासोबतच आवश्यक त्या सोयी-सुविधा चांगल्याप्रकारे उपलब्ध होण्यास मदत होत आहेत.

१) विभाग पातळीवर समन्वय समिती :

गणेशोत्सव सुरळीतपणे व शांततेने साजरा करण्यासाठी सर्व यंत्रणासह जनतेकडून योग्य ती काळजी घेतली जाते. याच्या समन्वयनासाठी महानगरपालिकेच्या सर्व २४ प्रशासकीय विभागांमध्ये स्वतंत्रपणे २४ समन्वय समित्यांची स्थापना करण्यात आली आहे. यात महानगरपालिकेचे सहायक आयुक्त व त्यांचे अधिकारी, क्षेत्रीय पोलीस अधिकारी, बृहन्मुंबई सार्वजनिक गणेशोत्सव समन्वय समितीचे प्रतिनिधी तसेच इतर संबंधित खात्याचे अधिकारी यांचा समावेश असतो. या काळात संबंधित सहाय्यक आयुक्त हे सुनियोजन व व्यवस्थापन साधण्यासाठी आवश्यकतेनुसार समितीच्या बैठकांचे आयोजन करतात.

२) मंडप बांधण्यासाठी परवानगी व आकार :

२.१) मंडप बांधण्यासाठी परवानगी देण्याची प्रक्रिया साधारणपणे गणेशोत्सवाच्या दोन महिने अगोदर सुरु होते. मा. उच्च न्यायालयाच्या व महाराष्ट्र शासनाच्या विविध आदेशांच्या अधीन राहून गणेशोत्सव मंडळांना मंडपांसाठी परवानगी देण्यात येते. परवानगीसाठी महानगरपालिकेमार्फत प्रत्येक विभाग कार्यालयात 'एक खिडकी योजना' तसेच ऑनलाईन सुविधा सुरु करण्यात येते. मंडळांकडून अर्ज प्राप्त झाल्यापासून शक्य तितक्या लवकर व सामान्यपणे पाच दिवसांच्या आत मंडप बांधण्यासाठी परवानगी देण्याचा प्रयत्न असतो.

२.२) नवीन गणेशोत्सवासाठी जागा हवी असल्यास स्थानिक पोलीस स्टेशन, सहाय्यक पोलीस आयुक्त (वाहतूक) आणि संबंधित महानगरपालिका उप-आयुक्त यांची मान्यता घेणे आवश्यक असते.

२.३) सन १९९७ च्या महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक 'एक्स एल/८' नुसार काही अटी आहेत. क्रीडांगणाच्या प्रयोजनार्थ राखून ठेवलेल्या, नामनिर्देशित केलेल्या किंवा वाटप केलेल्या राज्य शासनाच्या किंवा नियोजन प्राधिकरणाच्या ताब्यातील कोणत्याही भूखंडाच्या संबंधात एकावेळी १२ दिवसांपेक्षा अधिक नसेल इतक्या मुदतीसाठी गणेशोत्सवाकरिता बांधण्यात येणाऱ्या मंडपाला सदर जागा देताना पूर्वस्थितीत करण्याच्या अटीसापेक्ष मंडळांना परवानगी देण्यात येते.

२.४) प्रतिबंध केलेल्या वस्तुंची आणि त्याचसदृश (ब्रॅण्ड) जाहिरात लावण्यास गणेशोत्सव मंडळांना परवानगी देता येणार नाही. मंडपामध्ये जाहिराती लावू इच्छिणाऱ्या मंडळांना विहित शुल्क आकारण्यात येईल.

२.५) मंडपाची उंची ३० फूटांपेक्षा अधिक नसावी व २५ फूटांपेक्षा अधिक उंची असलेल्या मंडपांच्या बांधणी स्थैर्यतेची (Structural Stability) हमी मंडळांकडून घेऊन त्यासाठी मंडळास जबाबदार धरण्यात येईल.

२.६) नव्याने उभारण्यात येणाऱ्या किंवा गतवर्षीच्या मंडपांच्या मोजमापामध्ये फेरबदल असल्यास आवश्यक असलेले पोलीस प्रमाणपत्रे मिळवण्याबाबत संबंधित गणेशोत्सव मंडळाने पाठपुरावा करावा.

३) गणेशमूर्ती :-

३.१) गणेशमूर्ती तयार करताना पर्यावरणाचा, उंचीचा विचार करणे आवश्यक आहे. सर्वसाधारण असे आढळते की, मोठ्या गणेशमूर्ती या 'प्लास्टर ऑफ पॅरिस'ने बनविल्या जातात. मूर्ती रंगविताना काही ठिकाणी बंदी घातलेल्या विषारी रंगांचा वापर केला जातो. त्यामुळे तलावाचे/सागराचे प्रदूषण तर होतेच, शिवाय अशा गणेशमूर्तींचे विघटन त्वरित होत नाही. त्यासाठी वेगळी व्यवस्था करावी लागते. त्यामुळे प्रत्येक मंडळाने गणेशमूर्ती खरेदी करताना ती शाडूची अथवा मातीची बनविली आहे, हे पाहूनच खरेदी करावी.

३.२) गणेशमूर्तीची उंची शक्यतोवर कमी ठेवावी. मूर्ती शाडू माती अथवा पर्यावरणपूरक साहित्याची असावी.

३.३) यंदा पर्यावरणपूरक गणेशोत्सव साजरा करण्यासाठी महानगरपालिकेने प्रोत्साहनपर ४५ ठिकाणे मूर्तीकारांसाठी निःशुल्क उपलब्ध करून दिली आहेत. त्याचे वितरण विभागनिहाय प्रथम येणाऱ्यास प्रथम प्राधान्य या तत्वावर उपलब्धतेनुसार केले आहे. याशिवाय उपलब्धतेनुसार शाडू मातीही मूर्तीकारांसाठी निःशुल्क उपलब्ध करून देण्यात आली आहे.

४) स्वच्छता व आरोग्य :-

४.१) सार्वजनिक आरोग्याबाबत प्रत्येकाने आपल्या विभागात उंदीर, डास इत्यादींचा उपद्रव होणार नाही, याची काळजी घ्यावी. जेणेकरून लेटोस्पायरोसिस व इतर साथीच्या रोगांचा फैलाव होणार नाही.

४.२) मोकळ्या जागेवरील माती, कचरा काढून घेण्याची काळजी घ्यावी, जेणेकरून गणेशोत्सवाच्या कालावधीत संपूर्ण स्वच्छता राखली जाईल व आरोग्यास धोका निर्माण होणार नाही.

४.३) प्रत्येक गणेशोत्सव मंडळाने मंडपाचा परिसर, रस्ते व विसर्जनाची ठिकाणे स्वच्छ व सुंदर ठेवावीत. आवश्यकतेनुसार कचरा साठविण्याची स्वतंत्र व्यवस्था करावी.

४.४) मंडपात तसेच मंडपाच्या आजुबाजूच्या परिसरात महानगरपालिकेने तयार केलेली लोकोपयोगी भितीपत्रके, कापडी फलक तसेच इतर समाजोपयोगी माहितीपत्रके प्रदर्शित करावीत.

४.५) मंडपाच्या परिसरात आग विझविण्यासाठी सहज उपलब्ध होईल अशारितीने वाळू (रेती) बादल्या व पाण्याची व्यवस्था असावी. मंडपाजवळील अग्निशमन केंद्राचा संपर्क क्रमांक मंडळातील जबाबदार कार्यकर्त्यांकडे असावा. मंडपामुळे खड्डे होणार नाहीत याची दक्षता घ्यावी.

४.६) मंडपात तसेच विसर्जनावेळी भाविकांच्या सुरक्षा व्यवस्थेबाबत विशेष जागरूक असावे तसेच पोलिसांना सहकार्य करावे. आपत्कालीन नियंत्रण कक्ष यांचे संपर्क क्रमांक १९१६ / २२६९४७२५-२७ असे आहेत.

४.७) गणेशमूर्ती विसर्जनाच्या कालावधीत मावा व माव्याचा वापर करून तयार केलेले पदार्थ खरेदी केले जातात. हे पदार्थ शिळे असल्यास त्यांच्या सेवनामुळे अनेक रोग उद्भवू शकतात. त्यामुळे ताज्या आणि खाण्यायोग्य पदार्थांचीच तपासणी करून खरेदी व वाटप करावे. गणेशोत्सवाच्या परिसरात फेरीवाल्यांना खाद्यपदार्थांची विक्री करण्यास प्रतिबंध करावा. याबाबतीत काही मदत लागल्यास महानगरपालिकेच्या संबंधित विभागातील वरिष्ठ निरीक्षक (अनुज्ञापन खाते/वैद्यकीय आरोग्य अधिकारी) यांच्याशी संपर्क साधावा.

५) निर्माल्य व्यवस्थापन :-

मागील काही वर्षांपासून गणेशोत्सव कालावधीत तयार होणाऱ्या निर्माल्यावर योग्य ती प्रक्रिया करून खत तयार केले जाते. यामुळे समुद्र व तलावाचे प्रदूषण टळते. या निर्माल्य व्यवस्थापनेमध्ये सुसूत्रता आणण्यासाठी खालील सूचना देण्यात येत आहेत.

५.१) प्रत्येक मंडळाने गणेशोत्सव कालावधीत तयार होणारे निर्माल्य व तत्सम पदार्थ साठवून ठेवण्यासाठी व्यवस्था करावी. निर्माल्याचे व्यवस्थित वर्गीकरण करावे. तसेच ज्यापासून खत तयार करता येऊ शकत नाही, असे पदार्थ वेगळ्या डब्यात जमा करावे. संकलित होणारे निर्माल्य महानगरपालिकेच्या निर्माल्य वाहनास हस्तांतरीत करावे.

५.२) वाहन पोहोचण्यास अडथळा असलेल्या ठिकाणच्या सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळाने / नागरिकांनी महानगरपालिकेच्या वाहनाला सोईचे जाईल, अशा ठिकाणी एकत्रितपणे निर्माल्य संकलित करून ठेवावे.

६) पर्यावरणपूरक गणेशोत्सव :-

६.१) शाडू मातीपासून बनविलेल्या मूर्तीची स्थापना करावी.

६.२) आरास करण्यासाठी पर्यावरणपूरक बाबींचा वापर करावा. तसेच थर्माकोल, प्लास्टर ऑफ पॅरिस, प्लास्टिक अशा विघटन न होणाऱ्या वस्तू/पदार्थांचा वापर टाळावा.

६.३) गणेश मूर्तीचे विसर्जन करण्यासाठी कृत्रिम तलावांना प्राधान्य द्यावे किंवा बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या गणेशमूर्ती संकलन केंद्रात मूर्ती जमा कराव्यात.

७) श्री गणेशमूर्ती विसर्जन :-

७.१) मुंबई शहरात एकूण ६९ नैसर्गिक विसर्जन स्थळे आहेत. तसेच यावर्षी १९१ ठिकाणी कृत्रिम विसर्जन स्थळेही तयार करण्यात आली आहेत. विभाग स्तरावर फिरती विसर्जन स्थळे/श्रीगणेशमूर्ती संकलन केंद्रे देखील तयार करण्यात आली आहेत.

७.२) चौपाट्यांवर गणेशमूर्ती विसर्जनाच्या ठिकाणी भरती व ओहोटीची वेळ तसेच लाटांची उंची नमूद करणारा फलक प्रदर्शित केला जाईल. सदर ठिकाणी देण्यात येणाऱ्या तसेच महानगरपालिका आणि पोलीसांकडून प्राप्त होणाऱ्या सूचनांचे तंतोतंत पालन करावे.

७.३) विसर्जनाच्या ठिकाणी महानगरपालिका तसेच अनेक स्वयंसेवी संस्थांमार्फत वैद्यकीय सेवा, पिण्याचे पाणी, शौचालये, आपत्कालीन व्यवस्था इत्यादी सेवा-सुविधा उपलब्ध केल्या जातात. बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या विभागावर विसर्जन स्थळांची, तेथे उपलब्ध असलेल्या सेवा-सुविधा इत्यादी बाबतची माहिती या पुस्तिकेत समाविष्ट आहे.

७.४) विसर्जनाच्या कालावधीत महानगरपालिकेच्या सेवा-सुविधांबाबत काही अडचणी आल्यास विभागातील नियंत्रण कक्षाशी संपर्क साधावा अथवा या पुस्तिकेत नमूद केलेल्या योग्य त्या नियंत्रण कक्षाशी संपर्क साधावा.

७.५) जेथे मोठ्या प्रमाणात गणपती मूर्तीचे विसर्जन होते, अशा ठिकाणी महानगरपालिकेकडून विसर्जनाच्या दिवशी बिनतारी संदेश यंत्रणांसहीत नियंत्रण कक्षाची स्थापना करण्यात येते. आपत्कालीनप्रसंगी या सेवेचा अवश्य उपयोग करावा. तसेच या पुस्तिकेत नमूद केलेल्या दूरध्वनीवर अथवा महानगरपालिका मुख्यालयातील आपत्कालीन नियंत्रण कक्षाशी १९१६ या दूरध्वनी क्रमांकावर संपर्क साधावा.

७.६) महानगरपालिकेद्वारे नागरिकांना असे आवाहन करण्यात येत आहे की, त्यांनी विसर्जनापूर्वीची पूजा, आरती आदी विधी प्राधान्याने घरीच पूर्ण करावे. मार्गदर्शक सूचनांचे पालन करून गर्दी न करता श्रीगणेशमूर्ती संकलन केंद्रात जमा करावी किंवा कृत्रिम तलावात विसर्जित करावी.

७.७) नैसर्गिक विसर्जनाचे ठिकाण, कृत्रिम तलावाचे ठिकाण आणि मूर्ती संकलन केंद्र या ठिकाणी उपस्थित असलेले मनपा अधिकारी/कर्मचारी यांच्याकडे आपण आपली श्रीगणेशमूर्ती द्यावी व त्यानंतर महानगरपालिकेतर्फे श्रीगणेशमूर्तीचे विसर्जन करण्यात येईल.

आपत्कालीन नियंत्रण कक्ष : १९१६ / २२६९ ४७२५ - २७

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

श्री गणेश गौरव पुरस्कार २०२३

श्री गणेश गौरव पुरस्कार स्पर्धा :

बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या विद्यमाने जनसंपर्क विभागातर्फे दरवर्षी श्री गणेश गौरव स्पर्धेचे आयोजन करण्यात येते. यंदा स्पर्धेचे ३४ वे वर्ष आहे. गणेशमूर्तीची सुबकता, तिच्या सभोवतालची आरास (देखावा), त्यासाठी निवडलेल्या विषयाचा आशय, त्याची मांडणी, मंडळाने केलेली सामाजिक विधायक कार्ये, परिसर स्वच्छता, सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळाने गणेशोत्सवाच्या काळात महानगरपालिकेच्या स्वच्छता मोहिमेला दिलेला प्रतिसाद, स्वच्छता-पर्यावरण आदी जनहिताचे संदेश नागरिकांपर्यंत पोहोचविण्यासाठी केलेली विशेष कार्ये इत्यादी बाबी विचारात घेतल्या जातात. निवड समितीने शिफारस केलेल्या विजेत्या मंडळांना खालीलप्रमाणे पुरस्कार देण्यात येतात.

- क) १) प्रथम पुरस्कार रु. ७५,०००/- २) द्वितीय पुरस्कार रु. ५०,०००/- ३) तृतीय पुरस्कार रु. ३५,०००/-
ख) वैयक्तिक पुरस्कार १) सर्वोत्कृष्ट मूर्तिकार रु. २५,०००/- २) सर्वोत्कृष्ट सजावटकार रु. २०,०००/-
ग) दोन उत्तेजनार्थ पुरस्कार : प्रत्येकी रु. १०,०००/- घ) शाडू मातीची सर्वोत्कृष्ट मूर्ती पुरस्कार रु. २५,०००/-
च) सामाजिक कार्य / समाज कार्य / अवयवदान जागृती : पुरस्कार रु. १५,०००/-
छ) प्लास्टिक बंदी / थर्माकोल बंदी / पर्यावरण विषयक जनजागृती उत्तेजनार्थ दोन पुरस्कार : प्रत्येकी रु. १०,०००/-

कृपया स्पर्धेचा प्रवेश अर्ज पुढील पत्त्यावर कार्यालयीन कामकाजाच्या दिवशी व कार्यालयीन वेळेत सादर करावा :-

जनसंपर्क विभाग, तळ मजला, नवी इमारत, बृहन्मुंबई महानगरपालिका मुख्यालय,
महानगरपालिका मार्ग, फोर्ट, मुंबई - ४०० ००१

अर्ज सादर करण्याची शेवटची तारीख :- १८ सप्टेंबर २०२३ रोजी सायंकाळी ४ वाजेपर्यंत.

स्पर्धेचे नियम :-

१. ज्या गणेशोत्सव मंडळांची नोंदणी धर्मादाय आयुक्तांकडे आहे, त्यांनाच या स्पर्धेत सहभागी होता येईल.
२. नोंदणीकृत गणेशोत्सव मंडळांनी यापूर्वी किमान पाच वर्षे गणेशोत्सव साजरा केलेला असावा.
३. ज्यांच्याकडे महानगरपालिका, वीज वितरण कंपनी, पोलीस खाते यांचे उत्सव साजरा करण्यासाठी आवश्यक असलेले परवाने आहेत, अशी मंडळेच या स्पर्धेत भाग घेऊ शकतील.

या स्पर्धेसाठी नियुक्त केलेल्या तज्ज्ञांची निवड समिती, स्पर्धेत भाग घेण्यास पात्र असणाऱ्या सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळांना पूर्वनियोजित वेळापत्रकानुसार भेट देऊन अंतिम फेरीनंतर स्पर्धेचा निकाल बंद लिफाफ्यात महानगरपालिका प्रशासनाला सादर करतील. दरवर्षी गणेशोत्सव सुरळीतपणे पार पाडण्यासाठी वर नमूद केलेल्या सूचनांचे पालन बृहन्मुंबईतील गणेशोत्सव मंडळांनी व जनतेने योग्य प्रकारे करावे, ही नम्र विनंती.

समन्वयक :-

बृहन्मुंबई महानगरपालिकेतर्फे श्री. रमाकांत बिरादार, उप आयुक्त (परिमंडळ - २) यांची गणेश उत्सवासाठी समन्वयक म्हणून नेमणूक करण्यात आली आहे. त्यांचा पत्रव्यवहाराचा पत्ता पुढीलप्रमाणे आहे :-

उप आयुक्त (परिमंडळ - २) यांचे कार्यालय, 'एफ दक्षिण' विभाग कार्यालय इमारत, ३ रा मजला,
डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मार्ग, परळ, मुंबई - ४०० ०१२. दूरध्वनी : २४१५ ०४००.

‘श्री गणेश गौरव पुरस्कार २०२२’ मध्ये
शाडू मातीची सर्वोत्कृष्ट ठरलेली श्रीगणेशमूर्ती

बृहन्मुंबई महानगरपालिका ‘श्री गणेश गौरव पुरस्कार २०२३’

प्रवेश अर्ज

जनसंपर्क विभाग, तळ मजला, नवी इमारत, महानगरपालिका मुख्यालय,
महापालिका मार्ग, मुंबई - ४०० ००९, दूरध्वनी : २२७५४५३६,३८
विस्तार - ४०२५,४०२२,४७९०

(सदर अर्ज सोमवार, दिनांक १८/०९/२०२३ पर्यंत संपूर्ण माहितीसह जनसंपर्क कार्यालयात सादर करावा)

१) गणेशोत्सव मंडळाचे नाव व पूर्ण पत्ता : (उत्सव स्थळाजवळील ठळक खूण / प्रसिद्ध ठिकाण लिहावे.)

२) गणेशोत्सव मंडळाचा ई-मेल आयडी :

३) गणेशोत्सव मंडळ स्थापना वर्ष :

४) धर्मादाय आयुक्तांकडील न्यास नोंदणी क्रमांक :

५) मंडळाच्या दोन जबाबदार पदाधिकाऱ्यांची नावे, हुद्दा, पत्रव्यवहारासाठी पत्ता व दूरध्वनी अथवा भ्रमणध्वनी क्रमांक :

क) _____

ख) _____

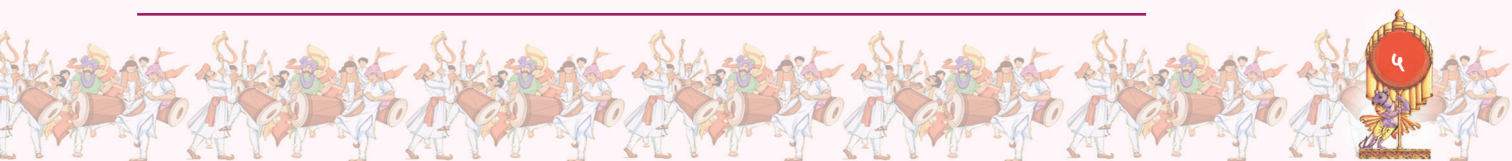
ई-मेल आयडी _____

ई-मेल आयडी _____

६) पुरस्कार घोषित झाल्यास धनादेश कोणाच्या नावे काढावा ?

७) मूर्तीकाराचे नाव - पत्ता व दूरध्वनी अथवा भ्रमणध्वनी क्रमांक (हा रकाना पूर्ण भरावा)

८) नेपथ्यकाराचे नाव - पत्ता व दूरध्वनी अथवा भ्रमणध्वनी क्रमांक (हा रकाना पूर्ण भरावा)

सण आणि समारंभासाठी रस्त्यांवर तात्पुरते बांधकाम उभारण्यास परवानगी देण्याबाबतच्या धोरणातील महत्त्वाच्या ठळक तरतुदी

१) प्रस्तावना :-

मुंबई हे १.३ कोटींहून अधिक लोकसंख्या असलेले महानगर आहे आणि त्याच्या भौगोलिक परिस्थितीमुळे क्षितिजसापेक्ष विस्तारासाठी जागा उपलब्ध नाही. परिणामी सर्व विभागात लोकसंख्येची घनता अधिक आहे. सार्वजनिकरित्या धार्मिक सण-समारंभ साजरे करण्याकरीता खुल्या जागांची टंचाई आहे. गणेशोत्सव, नवरात्र, ईद इत्यादींसारखे सण जनता / संस्था यांच्याकडून मोठ्या प्रमाणावर साजरे केले जाण्याची ऐतिहासिक परंपरा आहे. या सणांची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी विचारात घेऊन 'मुंबई महानगरपालिका मनपा अधिनियम १८८८' मधील कलम ३१७ च्या तरतुदींच्या अंतर्गत विशिष्ट अटी व शर्तीच्या सापेक्ष तसेच पोलीस आयुक्तांच्या सहमतीने रस्ते/ पदपथ यांवर मंडप, तात्पुरते कक्ष इत्यादी उभारण्यास वैधानिक अनुमती देण्यात येते. या कलम ३१७ नुसार, पोलीस आयुक्तांच्या सहमतीने, आयुक्तांस कोणत्याही शर्तीवर समारंभाच्या व उत्सवाच्या प्रसंगी मंडळ व कोणतीही अशी संरचना तात्पुरती उभारण्यासाठी लेखी परवानगी देवू शकतात.

यानुसार गत काही दशके प्रचलित धोरणानुसार रस्ते / पदपथ यांच्या काही भागावर सण उत्सवांच्या कालावधीत तात्पुरती बांधकामे उभारण्यास विभागीय सहायक आयुक्त यांच्या स्तरावर परवानगी देण्यात येते. महानगरपालिकेने 'पादचारी प्रथम' (पादचान्यांना प्राधान्य) हे धोरणही निश्चित केलेले आहे. जेणेकरून पादचान्यांना वाहनांबरोबर वाहनांच्या गर्दीतून चालणे भाग न पडता त्यांना पदपथावरून मुक्तपणे चालता यावे.

माननीय उच्च न्यायालयाने सन २०१४ च्या क्रमांक १२४ च्या दिवाणी दाव्यांमध्ये, तसेच सन २०१३ च्या क्रमांक २२६ आणि सन २०१० च्या क्रमांक १७३ च्या जनहित याचिकांबाबत अनुक्रमे दिनांक १३/०३/२०१५, २४/०६/२०१५ व १७/०७/२०१५ रोजी दिलेल्या आदेशामध्ये नमूद केले आहे की, 'मुंबई महानगरपालिका अधिनियम १८८८' मधील कलम ३१७ अन्वये महानगरपालिका आयुक्तांना, विशिष्ट अटीच्या सापेक्ष रस्त्यावरील तात्पुरत्या बांधकामांना आवश्यक ती परवानगी देण्याचा अधिकार प्राप्त झालेला आहे. अशी तात्पुरती बांधकामे रस्त्यांवरील वाहतूक, पदपथांवरील पादचान्यांचा वावर याला अडथळा ठरता कामा नये आणि महानगरपालिकेला निर्देशित केलेल्या सण / उत्सवांच्या काळात रस्त्यावर उभारण्याच्या तात्पुरत्या बांधकामांबाबत धोरण निश्चित करण्यात यावे.

माननीय उच्च न्यायालयाने आपल्या दिनांक १७/०७/२०१५ च्या आदेशान्वये असे निर्देश दिलेले आहेत की, 'रेल्वे स्थानके, सार्वजनिक बस स्थानके, मुख्य/ प्रमुख ऑटोरिक्षा थांबे व टॅक्सी थांबे; तसेच मोठी रुग्णालये व शैक्षणिक संस्था यांच्या परिसरामध्ये तात्पुरते कक्ष, मंडप किंवा तत्सम बांधकामे उभारण्याची परवानगी देताना महानगरपालिका आयुक्तांनी संबंधित घटक विचारात घ्यावयास हवेत. सर्व संबंधित घटक विचारात घेतल्यानंतर महानगरपालिका आयुक्तांना खरोखर असे वाटत असेल की, अशा परिसरातील तात्पुरते कक्ष वा तत्सम बांधकामांच्या उभारणीला दिलेल्या परवानगीमुळे वाहतूक वा पादचान्यांचा मुक्त वावर यांना कोणत्याही स्वरूपाचा अडथळा निर्माण होत नाही. तर अशा परिस्थितीत या न्यायालयाचे आदेश महानगरपालिका आयुक्तांचे परवानगी देण्याचे अधिकार काढून घेत नाही. यास्तव आदेशांच्या परिच्छेद ८ च्या अंतिम भागात, प्रकरणांची निश्चिती केवळ उदाहरणे दिलेली आहेत. यांवर विशेष भर दिलेला आहे.'

माननीय उच्च न्यायालयाने आपल्या दिनांक १३/०५/२०१५ च्या आदेशान्वये (परिच्छेद ८) हे स्पष्ट केले आहे की, "रस्त्यांवर मंडप उभारण्यास देण्यात येणाऱ्या परवानगीचे अधिकार पोलीस आयुक्तांच्या सहमतीशिवाय वापरता येणार नाही. सदर सहमतीशिवाय केलेल्या अधिकारांचा वापर कायद्याच्या दृष्टीने चूक ठरेल." यास्तव नागरिकांच्या सुविहित वाहतूक आणि पदपथावरील मुक्त वावराचा अधिकार विचारात घेऊन प्रस्तावित धोरण निश्चित केले आहे.

२) धोरण

महानगरपालिकेच्या रस्त्यांवर / पदपथांवर तात्पुरते बांधकाम करून कोणताही उत्सव साजरा करावयाचा असल्यास वाहतूक पोलीस विभाग व संबंधित पोलीस ठाण्याद्वारे पोलीस आयुक्तांची पूर्व सहमती घेणे अनिवार्य करण्यात आले आहे. 'मुंबई महानगरपालिका अधिनियम १८८८' मधील कलम ३१७ च्या तरतुदीनुसार रस्ते व पदपथांवर तात्पुरती बांधकामे उभारण्यास देण्यात येणाऱ्या परवानगीकरीता पुढील प्रक्रिया विहित करण्यास येत आहे. सणाच्या / उत्सवाच्या ३० दिवस आधी संबंधित विभागाच्या सहाय्यक आयुक्तांना अर्ज सादर करावयास हवा. विभागाचे सहाय्यक आयुक्त नवीन धोरणांच्या तरतुदींच्या आधारे अर्जाची छाननी करतील. सहाय्यक आयुक्तांचा निर्णय हा अंतिम असेल.

- १) विभागाचे सहाय्यक आयुक्त महानगरपालिकेच्या रस्त्यांवर तात्पुरती बांधकामे उभारण्यास, 'मुंबई महानगरपालिका अधिनियम १८८८' मधील कलम ३१७ च्या तरतुदीन्वये परवानगी देतील.
- २) माननीय उच्च न्यायालयाने दिलेल्या आदेशांच्या अनुषंगाने परवानगी देण्याआधी प्रस्तावित तात्पुरत्या बांधकामाकरीता/मंडपाकरिता त्या ठिकाणाचा नकाशा, बांधकामाची लांबी, रुंदी व उंची या सहीतचा आराखडा यासह पोलीस आयुक्त किंवा स्थानिक पोलीस ठाण्याचे प्राधिकृत अधिकारी तसेच वाहतूक पोलीस विभाग यांच्याकडून सहमती / ना हरकत प्रमाणपत्र प्राप्त करणे आवश्यक आहे.
- ३) मंडपाची उंची ३० फुटांहून अधिक असता कामा नये, ज्या मंडळांच्या मंडपांची उंची २५ फुटांपेक्षा अधिक आहे, त्या मंडळांना बांधकाम स्थिरतेचे प्रमाणपत्र (Structure Stability) सादर करावे लागेल.
- ४) अर्जदारांनी अग्निशमन दल विभागाच्या संदर्भातील सर्व बाबींची पूर्तता करावी.
- ५) रस्त्यांना खऱ्हे पाडण्यात येऊ नयेत. मंडपाच्या सर्वेक्षणाच्या वेळी खऱ्हे पडलेले निदर्शनास आल्यास प्रति खऱ्हा रुपये २०००/- दंड आकारण्यात येईल व वसूल करण्यात येईल. तदनंतर महानगरपालिकेच्या प्रचलित धोरणानुसार मंडळ / व्यक्तींच्या विरुद्ध आवश्यक ती कारवाई करण्यात येईल.
- ६) अर्जदारांनी विजेची व पाण्याची स्वतंत्र व्यवस्था करावी. आवश्यकतेनुसार स्वतंत्र जोडणी घ्यावी.
- ७) गणेश मंडळांकरीता प्रतिबंधित असलेल्या वस्तूंच्या जाहिरातींना मनाई आहे, अशा जाहिरातींना परवानगी दिली जाणार नाही. मंडपातील जाहिरातींकरीता अनुज्ञापन अधीक्षक खात्याकडून विहित शुल्क आकारण्यात येईल. तसेच केवळ १०० मीटर परिसरातील जाहिरातींना परवानगी दिली जाईल.
- ८) सक्षम प्राधिकाऱ्यांनी विहित केलेली ध्वनी / आवाजाची मर्यादा - पातळी यासंबंधीच्या निकषांचे पालन अर्जदारांनी केले पाहिजे.
- ९) ज्या ठिकाणाला परवानगी देण्यात आलेली आहे. त्या ठिकाणाचा वापर अन्य कोणत्याही उद्देशाकरीता करता येणार नाही.
- १०) ज्या कालावधीकरीता तात्पुरत्या बांधकामाची परवानगी देण्यात आलेली आहे. तो कालावधी समाप्त झाल्यानंतर सदर बांधकाम अर्जदाराला स्वतःच्या जबाबदारीवर स्वतःच्या खर्चाने काढून टाकावे लागेल. परवानगीत नमूद केलेल्या कालावधीच्या समाप्तीनंतर मुदतवाढ मिळणार नाही.
- ११) सदर ठिकाण महानगरपालिकेला हस्तांतरीत करताना स्वच्छ व नुकसानरहित असावे.
- १२) परवानगी देण्यात आलेल्या तात्पुरत्या बांधकामाच्या अंतर्गत भागात कोणत्याही स्वरुपाच्या 'स्टॉल्स'ना परवानगी मिळणार नाही.
- १३) उत्सव / समारंभ साजरा करण्याकरीता आवश्यक असलेल्या सर्व परवानग्या आणण्याची जबाबदारी संबंधित मंडळांची असेल.
- १४) पर्यावरण विभाग, पोलीस खाते, न्यायालये, महानगरपालिका आणि इतर सक्षम प्राधिकारी यांनी वेळोवेळी जारी केलेल्या आदेशांची पूर्तता करणे अर्जदारांना / मंडळांना बंधनकारक आहे.
- १५) परवानगी प्रत मंडपाच्या प्रवेशद्वारावर, दर्शनी भागात, जनतेला पाहण्यासाठी लावण्यात यावी.
- १६) उपरोक्त अटी व शर्तीपैकी एकाचेही उल्लंघन झाल्यास अनामत रक्कम पूर्णपणे जप्त करण्यात येईल व बांधकाम उभारण्याकरीता देण्यात आलेली परवानगी रद्द करण्यात येईल.
- १७) कोणतेही कारण न देता कोणत्याही वेळी दिलेली परवानगी रद्द करण्याचा अधिकार महानगरपालिका स्वतःकडे राखून ठेवत आहे.

३) वाहने / पादचारी विषयक :-

सर्वसाधारणपणे रेल्वे स्थानक, सार्वजनिक बस स्थानके, ऑटोरिक्षा थांबे, टॅक्सी थांबे, मोठी रुग्णालये आणि शैक्षणिक संस्था यांच्या आसपासच्या रस्त्यांवर वाहतुकीची कोंडी झालेली आढळते. या रस्त्यांवर वाहनांची व पादचाऱ्यांची वर्दळ फार मोठ्या प्रमाणावर असते. ही बाब लक्षात घेता रुग्णालये, शाळा, रेल्वे स्थानके, बस स्थानके इत्यादींच्या नजीक उत्सव साजरा करण्याकरीता मंडप उभारण्याची परवानगी देताना वाहने आणि पादचारी यांच्या सुरळीत वाहतुकीकरीता पुरेशी जागा राखून ठेवण्यात यावी.

रेल्वे स्थानके, बस स्थानके इत्यादींचे प्रवेशद्वार व निर्गमद्वार यांना थेट अडथळा निर्माण होईल, अशा ठिकाणी मंडप उभारणीची जागा असू नये. तसेच पादचारी पुलांच्या जिऱ्यांच्या उतरण्याच्या जागांच्या अगदी समोरदेखील मंडप असू नयेत. रेल्वे स्थानके व बस स्थानके यामधून प्रवाशांचे निर्गमन व मुक्त वावर यांची खातरजमा करण्यात यावी. रुग्णवाहिकांना रुग्णालयातून व्यवस्थित आत व बाहेर जाता यावे यासाठी जागा (ठेवण्यात आली पाहिजे) ठेवणे आवश्यक आहे.

सण / उत्सव काळांत रस्ते / पदपथांवर तात्पुरत्या बांधकामांना परवानगी देताना, माननीय उच्च न्यायालय यांनी जनहित याचिका क्रमांक १७३/२०१० मध्ये दिलेल्या दिनांक १३/०३/२०१५, दिनांक २४/०६/२०१५, तसेच दिनांक ८, १०, ११, १२ व दिनांक १६/०८/२०१६ तसेच परिपत्रक क्रमांक एम. डी. एफ. / ४१८ जन. दिनांक १२/०५/२०१७ व त्यानंतर वेळोवेळी दिलेल्या आदेशांचे सर्व विभागीय सहाय्यक आयुक्त यांनी काटेकोरपणे पालन करावे.

४) वाहतूक व्यवस्थेची माहिती प्रदर्शित करणे :-

१) जनतेच्या माहितीकरीता पादचारी आणि वाहनांच्या मार्गांचे तपशील दर्शविणारा नकाशा मंडपावर सुयोग्यरित्या प्रदर्शित करण्यात यावा.

२) प्रत्येक मंडळाकडे गर्दीचे नियोजन करण्याची योजना, आराखडा हवा आणि हा आराखडा मंडपाच्या प्रवेशद्वारावर प्रदर्शित करावयास हवा.

५) विविध नागरी सेवांमधील सक्षम प्राधिकारी तसेच तक्रार कक्षांचे उदा. ध्वनी प्रदूषण, आरोग्यविषयक तक्रारी, सुरक्षा व्यवस्था, विविध स्वरूपाचे उपद्रव इत्यादींचे दूरध्वनी क्रमांक/ भ्रमणध्वनी क्रमांक प्रत्येक मंडळाने प्रदर्शित करावयास हवेत.

६) तक्रार निवारण व्यवस्था :-

मंडप, ध्वनी प्रदूषण इत्यादी तक्रारी नागरिकांना दाखल करता याव्यात, यासाठी प्रत्येक विभागाच्या सहाय्यक आयुक्तांद्वारे तक्रार निवारण अधिकारी नेमले जातील. या तक्रार निवारण अधिकाऱ्यांद्वारे तक्रारींच्या तत्काळ निवारणासाठी कार्यवाही केली जाईल. या अनुषंगाने प्रत्येक विभागस्तरीय सहाय्यक आयुक्तांच्या स्तरावर तक्रार नोंदवही असेल. दूरध्वनी किंवा लेखी स्वरूपात प्राप्त होणाऱ्या तक्रारींची नोंदणी ही पुढील नमुन्यात करण्यात यावी :

तक्रार नोंदवही नमुना 'अ' (ध्वनीप्रदूषणाबाबत)

अनु. क्र.	तक्रारीचा दिनांक व वेळ	तक्रारदाराचे नाव, पत्ता आणि दूरध्वनी/भ्रमणध्वनी क्रमांक	तक्रारीचा तपशील	तक्रार पाठविली त्या पोलीस स्टेशनचे नाव, अधिकाऱ्याचे पदनाम, जावक क्रमांक, व दिनांक	तक्रारीवर करण्यात आलेल्या कारवाई चा तपशील	अभिप्राय
१	२	३	४	५	६	७

तक्रार नोंदवही नमुना 'ब' (अनधिकृत मंडपाबाबत)

अनु. क्र.	तक्रारीचा दिनांक व वेळ	तक्रारदाराचे नाव, पत्ता आणि दूरध्वनी/भ्रमणध्वनी क्रमांक	तक्रारीचा तपशील	तक्रार अग्रेषित करण्यात आलेल्या अधिकाऱ्याचे पदनाम, जावक क्रमांक, व दिनांक	संबंधित अधिकाऱ्या मार्फत तक्रारीवर करण्यात आलेल्या कारवाई चा तपशील	अभिप्राय
१	२	३	४	५	६	७

वरीलनुसार सदरहू नोंदवही सहाय्यक आयुक्त नियमितपणे तपासतील. सर्व तक्रारींचे निवारण झाल्याबाबतची खातरजमा सहाय्यक आयुक्त करतील. संबंधित विभागाचे सहाय्यक आयुक्त व तक्रार निवारण अधिकारी यांचे दूरध्वनी क्रमांक आणि ई-मेल आयडी सर्व अर्जदारांनी सर्वसामान्य जनतेच्या माहितीकरीता मंडपावर ठळकपणे प्रदर्शित करावेत. ध्वनी प्रदूषणाबाबतच्या प्राप्त तक्रारी सक्षम प्राधिकाऱ्यांकडे योग्य त्या कार्यवाहीसाठी पाठविण्यात याव्यात. यासोबत जनसामान्यांना तक्रारी नोंदविण्यासाठी असलेला पुढील टोल फ्री क्रमांकही अर्जदारांनी मंडपावर प्रदर्शित करावयास हवा.

संपर्क क्रमांक - १५५३०४, १८००२२३४६७

७) रेल्वे स्थानके, बस स्थानके, रिक्षा / टॅक्सी थांबे, रुग्णालये, शैक्षणिक संस्था इत्यादी परिसरात जेथे विशिष्ट वेळेत मोठ्या प्रमाणावर वर्दळ व पादचाऱ्यांचा वावर असतो; अशा ठिकाणी तात्पुरत्या बांधकामांना परवानगी देताना, पादचाऱ्यांना पुरेशी जागा उपलब्ध आहे, याची खात्री करताना विभागीय सहाय्यक आयुक्तांनी अधिक काळजी घ्यावी.

डॉ. इ सिं चहल

बृहन्मुंबई महानगरपालिका आयुक्त
तथा प्रशासक

सन २०२२ मध्ये

नैसर्गिक जलस्रोतांमध्ये विसर्जित करण्यात आलेल्या सार्वजनिक, घरगुती गणपती व गौरी मूर्तींची एकूण संख्या

सार्वजनिक - ९,९६७ गणेश मूर्ती

घरगुती - १,७६,३०० गणेश मूर्ती

- ६,७९५ गौरी मूर्ती

एकूण - १,९३,०६२ एकूण मूर्ती

सन २०२२ मध्ये

कृत्रिम तलावांमध्ये विसर्जित करण्यात आलेल्या सार्वजनिक तसेच घरगुती गणपती व गौरी मूर्तींची एकूण संख्या

सार्वजनिक - १,८२२ गणेश मूर्ती

घरगुती - ६१,९८५ गणेश मूर्ती

- २,३२० गौरी मूर्ती

एकूण - ६६,१२७ एकूण मूर्ती

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

परिपत्रक

क्र. अअ/०२/जाहिरात/२०२३-२४, दि. ०७-०८-२०२३

अनुज्ञापन अधीक्षक यांचे कार्यालय
सेनापती बापट मार्ग, दादर, मुंबई- ४०० ०२८

विषय : सार्वजनिक गणेशोत्सव व नवरात्रोत्सव २०२३ दरम्यान जाहिरात प्रदर्शित करण्याबाबत निकष

गणेशोत्सव व नवरात्रोत्सव मंडळांना व्यावसायिक जाहिराती प्रदर्शित करण्याकरिता मंडपात तसेच मंडपाच्या प्रवेशद्वारापासून १०० मीटर अंतरापर्यंत व त्याचप्रमाणे १०० मीटर अंतराबाहेरील प्रवेशद्वारावर व्यावसायिक जाहिरात प्रदर्शित करण्याकरिता कोणतेही अनुज्ञापन शुल्क आकारले जाणार नाही. मात्र मंडळाच्या प्रवेशद्वारापासून १०० मीटर अंतराबाहेर प्रवेशद्वाराव्यतिरिक्त रस्त्यांवर / पदपथांवर कोणतीही जाहिरात अनुज्ञेय नाही.

१) गणेशोत्सव व नवरात्रोत्सव मंडळांना गुटखा व तंबाखूसंबंधीच्या उत्पादनांची आणि मद्याच्या (लिकरच्या) कोणत्याही प्रतिबंधित उत्पादनांच्या त्याच ब्रँडखाली इतर जाहिराती किंवा कोणत्याही सिनेमा, दूरचित्रवाणी मालिकांसंबंधी जाहिरातींमध्ये अश्लील जाहिराती प्रदर्शित करण्यास प्रतिबंध असेल.

२) जाहिराती प्रदर्शित करताना पदपथावरील पादचान्यांना तसेच रस्त्यावरील वाहतुकीला कुठल्याही प्रकारे अडथळा होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

३) मंडळाच्या पारंपारिक प्रवेशद्वाराच्या वरच्या आडव्या बाजूवर मंडळास 'भक्तांचे हार्दिक स्वागत' संदेश लावता येईल. प्रवेशद्वाराच्या उजव्या व डाव्या उभ्या बाजूवर देणगीदारांची व्यावसायिक जाहिरात प्रदर्शित करता येईल.

४) महानगरपालिका प्रशासनाच्या निर्देशानुसार सामाजिक व नागरी संदेश लावणे गणेशोत्सव व नवरात्रोत्सव मंडळांवर बंधनकारक राहिल.

५) गणेशोत्सव व नवरात्रोत्सव मंडळांना डिजिटल माध्यमातून जनहिताचे / आरोग्यविषयक संदेश तसेच व्यावसायिक जाहिरात प्रदर्शित करण्याकरिता १०' X १०' मर्यादेपर्यंतच्या आकारमानाचे डिजिटल स्क्रीन संबंधित विभागीय वाहतूक पोलीसांचे ना-हरकत प्रमाणपत्र घेण्यासापेक्ष लावण्याकरिता परवानगी देण्यात येईल.

यास्तव, सर्व विभागीय सहाय्यक आयुक्त यांना याद्वारे निर्देश देण्यात येतात की, वर नमूद केलेल्या अटी प्रत्येक गणेशोत्सव व नवरात्रोत्सव मंडळांना देण्यात येणाऱ्या परवानगीसोबत जोडण्यात याव्यात. तसेच परवानगी देताना खालीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी :-

अ) गणेशोत्सव मंडळे/नवरात्रोत्सव मंडळे यांना मंडपाची परवानगी देताना सहाय्यक अभियंता (परिरक्षण)/सहाय्यक अभियंता (इमारती व कारखाने) तसेच वरिष्ठ निरीक्षक (अनुज्ञापन) यांनी जाहिरातीची परवानगी देताना एकमेकांच्या समन्वयाने कार्यवाही केल्यास एकाच वेळी परवानगी देणे सुकर होईल.

ब) तसेच मंडपाच्या परवानगीकरिता सहाय्यक अभियंता (परिरक्षण)/सहाय्यक अभियंता (इमारती व कारखाने) यांजकडे मंडळ अर्ज करतील. अशा मंडळांना जाहिरात प्रदर्शित करावयाच्या परवानगीकरिता वरिष्ठ निरीक्षक (अनुज्ञापन) यांजकडूनही परवानगीचे पत्र प्राप्त करून घेण्यासाठी निर्देशित करावे.

क) ज्या मंडळांकडून जाहिरातीची परवानगी घेण्यात आली नसल्यास किंवा घेण्याचे राहून गेले असल्यास अशा मंडळांकडे संपर्क करून गणेशोत्सव व नवरात्रोत्सव दरम्यान जाहिरात परवानगीचे पत्र देण्याची कार्यवाही वरिष्ठ निरीक्षक (अनुज्ञापन) यांना सूचना देण्यात याव्या व त्याबाबतचा सविस्तर अहवाल अनुज्ञापन अधीक्षक यांच्या कार्यालयाकडे उत्सवाच्या समाप्तीनंतर त्वरित पाठविण्याचे निर्देश देण्यात यावेत.

ड) सदरची परवानगी गणेशोत्सव / नवरात्रोत्सव सणादरम्यान अनुज्ञेय राहिल तसेच विसर्जनानंतर दुसऱ्याच दिवशी सदर जाहिरात फलक काढून टाकण्यासाठी सर्व विभागीय सहाय्यक आयुक्तांनी गणेशोत्सव /नवरात्रोत्सव मंडळांना सूचना देण्याबाबत निर्देश देण्यात येत आहेत.

सही/-
(शरद आयरे)
उप अनुज्ञापन अधीक्षक

सही/-
(प्रकाश जाधव)
अनुज्ञापन अधीक्षक (प्र.)

सही/-
(संजोग कबरे)
उप आयुक्त (विशेष)

सही/-
(पी. वेलरासू)
अति. महानगरपालिका
आयुक्त (शहर)

सही/-
(डॉ. इ. सि. चहल)
मा. महानगरपालिका
आयुक्त तथा प्रशासक

महानगरपालिका व इतर महत्त्वाचे नियंत्रण कक्ष आणि त्यांचे दूरध्वनी क्रमांक

नियंत्रण कक्ष

म. न. पा. आपत्कालीन व्यवस्थापन	१९१६ आणि २२६९ ४७२५-२७
म. न. पा. मुंबई अग्निशमन दल (भायखळा)	१०१ आणि २३०७ ३१११
म. न. पा. घन कचरा व्यवस्थापन (वरळी) - परिवहन (शहर)	२४९३ ५६८९/८७
बेस्ट कॉल सेंटर (वीज पुरवठा)	२२१५ ६७४८/४९
बेस्ट (कुलाबा फ्यूज)	२२१८ ४२४२ २२१५ ६७४८
बेस्ट वाहतूक (वडाळा)	२४१८ ४४८९
विद्युत पुरवठा (वडाळा)	२४१४ ६२६२
महाराष्ट्र राज्य वीज वितरण कंपनी	१८००२ ३३३४३५
अदानी एनर्जी	३००९ ९९९९
मुंबई पोलीस	१०० आणि २२६२ १८५५
मुंबई पोलीस वाहतूक विभाग (वरळी)	२४९३ ७७४६, २४९३ ९७१७ २४९३ ७७५५, २४९३ ७७४७
नागरी संरक्षण दल मुख्यालय	२२८४ ३६६७
होमगार्ड मुख्यालय	२२८५ ६४३५, २२८४ २४२३/२२८४ २५६७
पश्चिम रेल्वे, चर्चगेट	२२०८ ४२८७
पश्चिम रेल्वे, मुंबई सेंट्रल पोलीस स्टेशन	२३०७ ०१९७
मध्य रेल्वे	२२६२ २६८५
दूरदर्शन (वृत्त)	२४९६ ५८००
आकाशवाणी	२२०२ ६२४२

मुंबई पोलीस (वाहतूक विभाग)

पोलीस सह आयुक्त	०२२-२४९५ ४४४३
पोलीस अतिरिक्त आयुक्त	०२२-२४९२ ७२३४
पोलीस उप आयुक्त (शहर)	०२२-२४९५ ४५४२
पोलीस उप आयुक्त (उपनगरे)	०२२-२६६६ ७३७६
पोलीस उप आयुक्त (पूर्व)	०२२-२३७८ ३४०१

बृहन्मुंबई सार्वजनिक गणेशोत्सव समन्वय समिती

अॅड. नरेश दहिबावकर, अध्यक्ष	९८६९६ ३१२८०
श्री. कुंदन शंकरराव आगासकर, कार्याध्यक्ष	९८२०४ ३२५६९
श्री. हेमचंद्र (पप्पी) पाटील, उपाध्यक्ष	९८६९९ ६३९९९
श्री. गिरीश वालावलकर, प्रमुख कार्यवाह	९८६९३ ६५४३७

मुंबई उपनगरे श्री गणेश उत्सव समन्वय समिती

श्री. लिलाधर डाके, अध्यक्ष	९८२११ ६५४६२
अॅड. अनिल परब, उपाध्यक्ष	९८२०४ १३५०५
श्री. विनोद घोसाळकर, सचिव	९८२१० ३९४४०
श्री. अशोक पटेल, खजिनदार	९८६९० ४६१२६

अखिल सार्वजनिक गणेशोत्सव महासंघ

श्री. जयेंद्र साळगावकर, अध्यक्ष	९८२०२ २५८८९
श्री. संजय यादवराव, कार्याध्यक्ष	९८३३२ ४८२२३
श्री. सुरेश सरनोबत, प्रमुख कार्यवाह	९५९४८ ०३३९९

महानगरपालिका आयुक्त, अतिरिक्त आयुक्त, सह आयुक्त, उपायुक्त व सहाय्यक आयुक्त यांचे दूरध्वनी क्रमांक

महानगरपालिका आयुक्त	०२२-२२६२ ०५२५
अति. महानगरपालिका आयुक्त (पू. उ.)	०२२-२२६२ ०८०९
अति. महानगरपालिका आयुक्त (प्रकल्प)	०२२-२२६२ ३००४
अति. महानगरपालिका आयुक्त (प. उ.)	०२२-२२६२ ०१४९
अति. महानगरपालिका आयुक्त (शहर)	०२२-२२६२ ०४३३
सह आयुक्त /उपायुक्त (परिमंडळ - १)	०२२-२३०७ १८१५
सह आयुक्त /उपायुक्त (परिमंडळ - २)	०२२-२४१५ ०४००
सह आयुक्त /उपायुक्त (परिमंडळ - ३)	०२२-२६८२ ३४५३
सह आयुक्त /उपायुक्त (परिमंडळ - ४)	०२२-२६८२ १६५८
सह आयुक्त /उपायुक्त (परिमंडळ - ५)	०२२-२५२८ ५४२९
सह आयुक्त /उपायुक्त (परिमंडळ - ६)	०२२-२५०१ १२६५
सह आयुक्त /उपायुक्त (परिमंडळ - ७)	०२२-२८६१ १५०८

विभाग	सहाय्यक आयुक्त	भ्रमणध्वनी
ए	श्री. जयदीप मोरे	९९६९६ ६६५०५
बी	श्री. अजितकुमार आंबी	९१६७४ ९४००२
सी	श्री. उद्धव चंदनशिखे	९९६७० ३७८४९
डी	श्री. शरद उघडे	९१६७४ ९४०३३
ई	श्री. अजयकुमार यादव (अ.का.)	९८७०० १६१८८
एफ दक्षिण	श्री. महेश पाटील	९३२०६ ९८६९८
एफ उत्तर	श्री. चक्रपाणी अल्ले	९८३३८ १५५१९
जी दक्षिण	श्री. संतोषकुमार धोंडे	८८७९३ ३५२९१
जी उत्तर	श्री. प्रशांत सपकाळे	९१६७० ०११५५
एच पश्चिम	श्री. विनायक विसपुते	९३२२९ ०६८४०
एच पूर्व	श्रीम. स्वप्नजा क्षीरसागर	९१३७३ ४२३४३
के पूर्व	श्री. मनिष वळजू	८६५७४ ८८९१६
के पश्चिम	डॉ. पृथ्वीराज चौहाण	८८७९७ ६१२७२
पी दक्षिण	श्री. राजेश अत्रे	९७६९९ ४८२४१
पी उत्तर	श्री. किरण दिघावकर	९९२०१ ५२०११
आर दक्षिण	श्री. ललित तळेकर	८८७९० ३५८६५
आर मध्य	श्रीम. संध्या नांदेडकर	९१६७८ ३३१४१
आर उत्तर	श्री. नयनीश वेंगुर्लेकर (अ.का.)	९९१९० ७११७७
एल	श्री. धनाजी हेल्लेकर (अ.का.)	९८६७४ ७४४७७
एम पूर्व	श्रीम. अलका ससाणे	९९३०० ४०३२२
एम पश्चिम	श्री. विश्वास मोटे	९१६७४ ९४००३
एन	श्री. गजानन बेल्लाळे	८४२४० ४६७१५
एस	श्री. महादेव शिंदे (अ.का.)	९५५२७ ५६१२३
टी	श्री. अजय पाटणे	९९६७२ ९७२९४

चला आपण निश्चय करुया, पर्यावरण पूरक मूर्तीच बसवूया !

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

ए विभाग ते टी विभाग कार्यालयांच्या नियंत्रण कक्षांचे संपर्क क्रमांक

विभाग	प्रमुख परिसर	नियंत्रण कक्ष क्रमांक	विभाग	प्रमुख परिसर	नियंत्रण कक्ष क्रमांक
ए	कुलाबा, फोर्ट, नेही नगर, नरिमन पॉइंट	०२२-२६२४४००० ०२२-२२७००००७	के पूर्व	अंधेरी (पूर्व), जोगेश्वरी(पूर्व), विलेपार्ले (पूर्व)	०२२-२६८४७००० ०२२-२६८४७०००
बी	मोहम्मद अली रोड, डोंगरी, भेंडी बाजार	०२२-२३७१४००० ०२२-२३७५१०२३	पी दक्षिण	गोरेगांव, आरे कॉलनी, प्रेम नगर, गोकुळधाम	०२२-२८८२६०००
सी	भूलेश्वर, नेताजी सुभाष मार्ग (अंशतः), मुंबादेवी, लोहार चाळ	०२२-२२०१४००० ०२२-२२०१४०२२	पी उत्तर	मालाड (पूर्व), मनोरीपाडा, मावों, अवसा, मढ	०२२-२८४४१९७८ १३२१५१८१३१
डी	जॅट रोड, वाळकेश्वर, मलबार हिल, गिरगांव	०२२-२३८६४००० ७२०८४१४५१	आर दक्षिण	चांदिवली, चारकोप	०२२-२८०५४७८८ ८८२८०५४७८८
ई	भायखळा, मदनपुरा, आग्रीपाडा, नागपाडा, डॉकयार्ड रोड, रे रोड, चिंचपोकळी	०२२-२३०१४००० ०२२-२३०८१४७१	आर उत्तर	दहिसर	८३६१३२४८१० ८५११४२३११०
एफ दक्षिण	परळ, लालबाग, हिंदमाता	०२२-२४१०३००० १३२१२१०८५५	आर मध्य	बोरिवली, संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान	०२२-२८१३११८८ ७२०८५३६६१०
एफ उत्तर	माटुंगा, शीव (सायन), वडाळा, हिंदू कॉलनी	०२२-२४०८४०००	एल	कुर्णा, साकीनाका, चांदिवली, असलफा	०२२-२६५०५१०१ ०२२-२६५०१९०१ ८६५२७५०४०५ ९८६७०६७८८७ ७३०४८८३३५९
जी दक्षिण	वरळी, प्रभादेवी, महालक्ष्मी, लोअर परळ, करी रोड	०२२-२४२२४०००	एम पूर्व	मानखुर्द, अणुशक्ती नगर, देवनार	०२२-२५५५८७८१ ०२२-२५५५२६३०
जी उत्तर	धारावी, कोळीवाडा, माहिम, दादर, छत्रपती शिवाजी महाराज मैदान (शिवाजी पार्क)	०२२-२४२१०४११	एम पश्चिम	चेंबूर, सिंधी कॉलनी, छेडा नगर, टिळकनगर	०२२-२५२६४७७७ ०२२-२५२८४०००
एच पूर्व	वांद्रे (पूर्व), खार (पूर्व), सांताक्रुझ (पूर्व)	०२२-२६११४०००	एन	घाटकोपर, विद्याविहार, पंतनगर	०२२-२५०१३००० ०२२-२१०१०२०१
एच पश्चिम	वांद्रे (पश्चिम), खार (पश्चिम), सांताक्रुझ (पश्चिम)	०२२-२६४४४००० ०२२-२६४४०१२१	एस	भांडूप, पवई, कांजूरमार्ग, विक्रोळी, नाहूर	०२२-२५१५४००० १००४८६१८३० १००४८६१६६८ १००४८६१७२४
के पश्चिम	अंधेरी(पश्चिम), जोगेश्वरी (पश्चिम), विलेपार्ले (पश्चिम) जुहू, वेसावे (वसोवा), लोखंडवाला संकुल	०२२-२६२३१३११/१०	टी	मुलुंड	०२२-२५६१४०००

पाण्याचा अपव्यय टाळा

हात वारंवार स्वच्छ धुवा

जेथे दक्षता तेथे सुरक्षितता

| बृहन्मुंबई महानगरपालिका हेल्पलाईन - १९१६ |

portal.mcgm.gov.in

mybmc

mybmc

my_bmc

my bmc my mumbai

8999-22-8999

विशेष सूचना

सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळांच्या श्री गणेशमूर्तीचे किंवा घरगुती गणेशमूर्तीचे विसर्जन करणाऱ्या भाविकांसाठी श्री गणेशमूर्ती संकलन केंद्रांची उभारणी व त्यासंदर्भात विशेष सूचना

- मुंबईत नैसर्गिक जलस्रोतांची साधारणपणे ६९ विसर्जनस्थळे असून याव्यतिरिक्त बृहन्मुंबई महानगरपालिकेद्वारे कृत्रिम विसर्जनस्थळे तयार करण्यात येतात. गतवर्षी म्हणजेच सन २०२२ मध्ये १६२ कृत्रिम तलावांमध्ये सुमारे ६६१२७ श्रीगणेशमूर्तीचे विसर्जन करण्यात आले. यंदाही १९१ कृत्रिम तलाव करण्याचे प्रस्तावित करण्यात आले असून या ठिकाणांची पत्यांसह यादी या पुस्तिकेत समाविष्ट आहे.
- वरील व्यतिरिक्त प्रत्येक विभागाच्या सहाय्यक आयुक्तांद्वारे सर्व २४ विभागांमध्ये काही ठिकाणी श्रीगणेशमूर्ती संकलन केंद्रे आणि फिरती विसर्जन स्थळेदेखील तयार करण्यात येत आहेत.
- नैसर्गिक विसर्जनस्थळे तसेच कृत्रिम विसर्जनस्थळे यांच्यापासून १ ते २ कि.मी. च्या परिघात राहणाऱ्यांनी शक्यतो या स्थळांचा उपयोग गणेशमूर्ती विसर्जनासाठी करावयाचा आहे.
- महानगरपालिकेद्वारे नागरिकांना असेही आवाहन करण्यात येत आहे की, त्यांनी शक्यतो विसर्जनापूर्वीची पूजा, आरती आदी धार्मिक विधी घरीच किंवा सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळांच्या बाबतीत त्या - त्या मंडळांच्या ठिकाणी पूर्ण करून गणरायाला निरोप द्यावा. जेणेकरून विसर्जनस्थळी गर्दी टाळणे शक्य होईल.
- गणेशोत्सवाच्या अनुषंगाने बृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुंबई पोलीस व वाहतूक पोलीस यांच्याद्वारे वेळोवेळी देण्यात येणाऱ्या सर्व सूचनांचे काटेकोरपणे आणि सजगतेने परिपूर्ण पालन करावे.

भरती ओहोटीच्या वेळ

दीड दिवस		गणपती विसर्जन	
बुध. दि. २०.०९.२०२३			
	वेळ	उंची	
भरती	दुपारी ०२:२८	३.७२ मी.	
ओहोटी	रात्री ०८:२९	०.८३ मी.	
गुरुवार दि. २१.०९.२०२३			
भरती	मध्य रात्री ०३:१९	३.८५ मी.	
ओहोटी	सकाळी ०८:५५	२.०३ मी.	

सातवा दिवस		गणपती विसर्जन	
सोम. दि. २५.०९.२०२३			
	वेळ	उंची	
भरती	सकाळी ०८:४२	३.६१ मी.	
ओहोटी	दुपारी ०२:५६	२.१३ मी.	
भरती	रात्री ०८:४२	३.१५ मी.	
मंगळवार दि. २६.०९.२०२३			
ओहोटी	मध्यरात्री ०२:४०	१.१५ मी.	

पाणी वाचवा, जीवन वाचवा !

पाचवा दिवस		गौरी गणपती विसर्जन	
शनि. दि. २३.०९.२०२३			
	वेळ	उंची	
भरती	पहाटे ०५:१७	३.३८ मी.	
ओहोटी	सकाळी ११:२०	२.५३ मी.	
भरती	सायंकाळी ०४:३८	२.९७ मी.	
ओहोटी	रात्री ११:३०	१.४७ मी.	

दहावा दिवस		गणपती विसर्जन (अनंत चतुर्दशी)	
गुरु. दि. २८.०९.२०२३			
	वेळ	उंची	
भरती	सकाळी ११:००	४.५६ मी.	
ओहोटी	सायंकाळी ०५:०८	०.७३ मी.	
भरती	रात्री ११:२४	४.४८ मी.	
शुक्रवार दि. २९.०९.२०२३			
ओहोटी	पहाटे ०५:१५	०.५६ मी.	
भरती	सकाळी ११:३७	४.७१ मी.	
भरती	पहाटे ०५:४९	०.३६ मी.	

जुन्या व धोकादायक पुलांची माहिती

बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या प्रमुख अभियंता (पूल) यांच्याद्वारे देण्यात आलेल्या माहितीनुसार खबरदारीची उपाययोजना म्हणून बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रातील जुन्या व धोकादायक पुलांबाबतची माहिती खालीलप्रमाणे देण्यात येत आहे.

१. घाटकोपर रेल्वे पूल (रेल ओव्हर ब्रिज) २. करी रोड रेल्वे पूल ३. साने गुरुजी मार्ग, आर्थर रोड येथील चिंचपोकळी रेल्वे पूल ४. भायखळा रेल्वे पूल ५. मरीन लाईन्स रेल्वे पूल ६. सँडहर्स्ट रोड रेल्वे पूल (ग्रँट रोड व चर्नी रोडच्या मध्ये)	७. फ्रेंच रेल्वे पूल (ग्रँट रोड व चर्नी रोडच्या मध्ये) ८. केनडी रेल्वे पूल (ग्रँट रोड व चर्नी रोडच्या मध्ये) ९. फॉकलन्ड रेल्वे पूल (ग्रँट रोड व मुंबई सेंट्रलच्या मध्ये) १०. बेलासिस रेल्वे पूल (मुंबई सेंट्रल स्टेशनच्या जवळ) ११. महालक्ष्मी स्टील रेल्वे पूल १२. प्रभादेवी - कॅरोल रेल्वे पूल
१३. लोकमान्य टिळक रेल्वे पूल, दादर	

करी रोड स्थानकावरील पूल, साने गुरुजी मार्गावर (आर्थर रोड) असणारा चिंचपोकळी रेल्वे स्थानकावरील पूल आणि भायखळा परिसरातील रेल्वे मार्गावरील 'मंडलिक पूल'; या पुलांवर एका वेळेस १६ टनांपेक्षा अधिक वजन होणार नाही (भाविकांचे व वाहनांचे मिळून एकंदर वजन), याची काळजी घ्यावी ; असेही प्रमुख अभियंता (पूल) यांच्याद्वारे कळविण्यात आले आहे. या माहितीमध्ये बदल संभवतो, याची कृपया नोंद घ्यावी, ही विनंती.

श्रीगणेशमूर्ती विसर्जनासाठी ऑनलाईन नोंदणी सुविधा

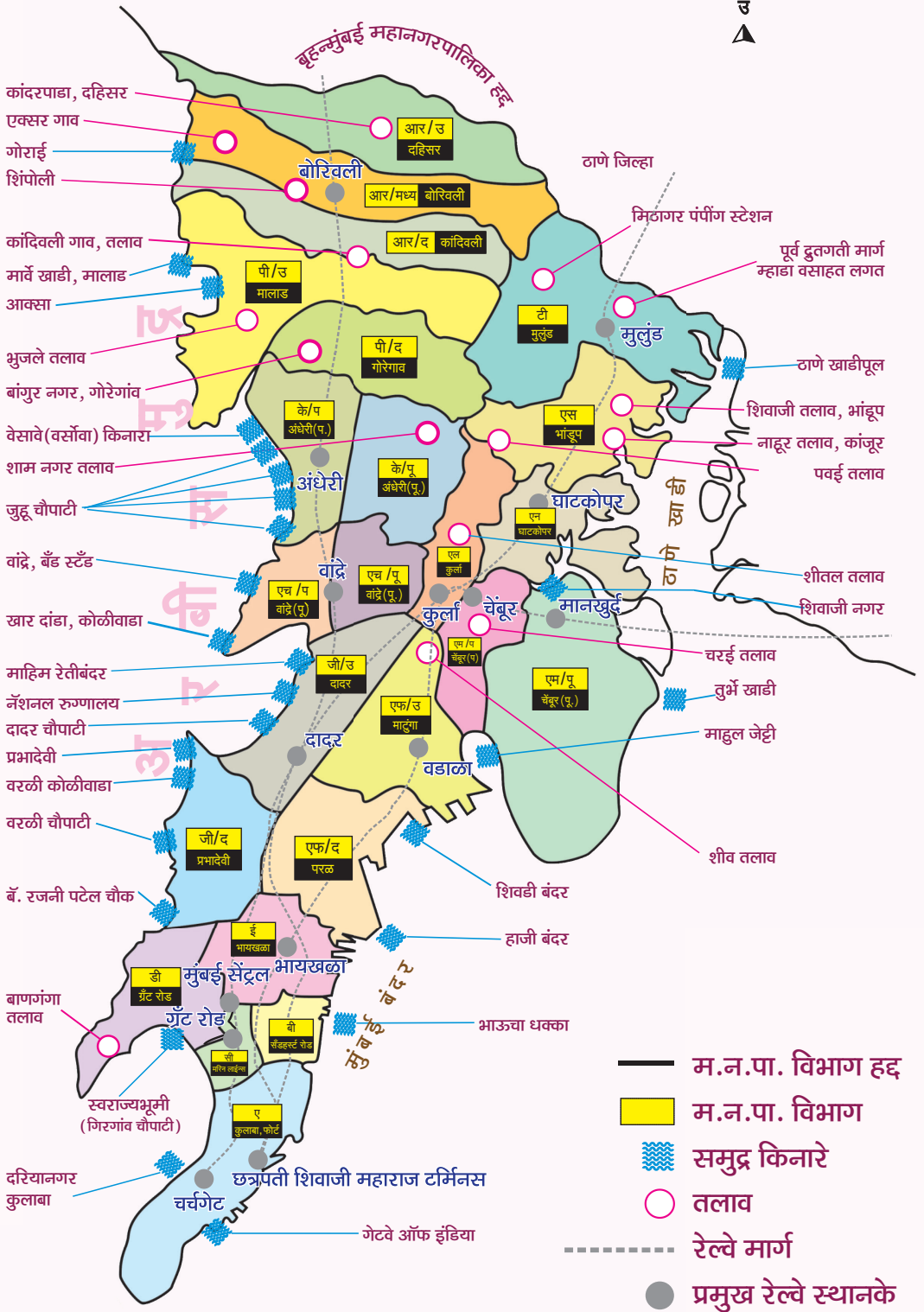
- बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रातील नैसर्गिक व कृत्रिम विसर्जन स्थळी श्रीगणेशमूर्ती विसर्जनासाठी गणेशभक्त मोठ्या प्रमाणात येत असतात. या अनुषंगाने होणारी संभाव्य गर्दी टाळण्यासाठी तसेच श्रीगणेशमूर्तीचे विसर्जन सुरळीतपणे व्हावे, या उद्देशाने बृहन्मुंबई महानगरपालिकेद्वारे ऑनलाईन नोंदणी सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आली आहे.
- <https://shreeganeshvisarjan.com> या लिंकवर घरगुती गणपतींसाठी आणि सार्वजनिक गणेश मंडळांसाठी स्वतंत्ररित्या नोंदणी करण्याची सुविधा उपलब्ध आहे. या सुविधेअंतर्गत बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या सर्व २४ विभाग कार्यालयांमार्फत निश्चित करण्यात आलेल्या नैसर्गिक व कृत्रिम विसर्जन स्थळांची नांवे आहेत. यापैकी जे विसर्जन स्थळ आपल्या घराजवळचे किंवा मंडळांच्या जवळचे असेल त्या स्थळाची निवड करून विसर्जनाची तारीख व वेळ निश्चित करता येऊ शकते.
- वरीलनुसार निवडलेले विसर्जन स्थळ, तारीख व वेळ याबाबतचा संदेश नोंदणी करताना नमूद केलेल्या भ्रमणध्वनी क्रमांकावर प्राप्त होईल. या सुविधेअंतर्गत एका तासाच्या स्लॉटमध्ये प्रत्येक विसर्जन स्थळी साधारणपणे १०० गणेश भक्तांना नोंदणी करणे शक्य आहे.

विसर्जनस्थळी 'क्रेन' व्यवस्था

अधिक उंचीच्या श्रीगणेशमूर्तीचे विसर्जन सुलभतेने करता यावे, यासाठी काही नैसर्गिक विसर्जनस्थळी बृहन्मुंबई महानगरपालिकेद्वारे 'क्रेन' ची व्यवस्था करण्यात येत आहे, याची कृपया सर्व संबंधितांनी नोंद घ्यावी, ही विनंती !

श्रीगणेश मूर्ती विसर्जनासाठी बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रातील नैसर्गिक विसर्जन स्थळे दर्शविणारा विभागवार नकाशा

मेट्रोच्या कामांमुळे, धोकादायक झालेल्या उड्डाणपुलांमुळे व रस्ते दुरुस्ती कामांमुळे वाहतूक व्यवस्थेमध्ये बदल संभवतो.

portal.mcgm.gov.in

[mybmc](#)

[mybmc](#)

[my_bmc](#)

[my bmc my mumbai](#)

8999-22-8999

चला आपण निश्चय करूया, पर्यावरण पूरक मूर्तीच बसवूया !

विभाग	तलावांची संख्या	कृत्रिम विसर्जन तलावाचे ठिकाण
ए	१ १ १	गणेश मूर्ती नगर, पोलीस बीट चौकी क्र. १, कफ परेड आदर्श बिल्डींग जवळ, बॅकबे डेपो. गेट वे ऑफ इंडिया.
बी	१ १	वीर संभाजी मैदान, नवरोजी हिल रोड क्र. ५ जनाबाई रोकडे शाळा, माधवराव रोकडे मार्ग.
सी	१ १ १	दुर्गा देवी उद्यान, तिसरा कुंभारवाडा. मुंबादेवी मैदान, मुंबादेवी. स. का. पाटील उद्यान, एम. के. रोड.
डी	१ २ १ १ १ २ १ १ २ १ १	एस्. एम्. जोशी उद्यान, डोंगरशी मार्ग, मलबारहिल, मुंबई - ४०० ००६. ऑगस्ट क्रांती मैदान, ऑगस्ट क्रांती मार्ग, मुंबई - ४०० ००७. ताडदेव पोलीस वसाहत. गिल्डर लेन महापालिका वसाहत, दादासाहेब भडकमकर मार्ग, मुंबई-४०० ००८ बी. आय. टी. चाळ मुंबई सेंट्रल, केशवराव कदम मार्ग, मुंबई - ०८. ताडदेव, आर. टी. ओ., बॉडीगार्ड लेन. सूर्यवंशी उद्यान, खेतवाडी ४ थी गल्ली जंक्शन, एस. व्ही. पी. मार्ग, मुंबई - ४०० ००७. टाटा मार्ग क्रं - २, गिरगाव. गिरगाव चौपाटी. केळकर पोलीस चौकी, एस. व्ही. पी. मार्ग, मुंबई - ४०० ००७. ताडदेव फिल्म सेंटर इमारत.
ई	२ १ २ ३ २ २ २ १ २ २ ४	प्रभाग क्र. २०७ मधील पानसरे चाळ येथील खुले मैदान, आर्थर रोड नाका, चिंचपोकळी(प.). आचरेकर उद्यान, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मार्ग, चिंचपोकळी (पूर्व) भायखळा महापालिका शाळेचे मैदान, ना. म. जोशी मार्ग, भायखळा (पश्चिम). प्रभाग क्र. २०८ मधील वीर जिजामाता भोसले उद्यान, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मार्ग, भायखळा प्रभाग क्र. २०८ मधील बाटलीबॉय मैदान, ए. जी. पवार लेन, घोडपदेव. डी. पी. वाडी मैदान, उमेश सालुंके मार्ग. गंगा बावडी मैदान, पोलीस वसाहत, डॉकयार्ड रोड. प्रभाग क्र. २१० मधील ताडवाडी बी. आय. टी. चाळ क्र. १२ येथील मैदान. मॉटे साऊथ, बी. जे. मार्ग, भायखळा (पश्चिम). लाल मैदान, आग्नीपाडा. प्रभाग क्र. २१३ मधील कामाठीपुरा एस. पी. रोड, १२ वी गल्ली, वी. आर. तुल्ला मनपा मैदान.

टीप : या यादीमध्ये तांत्रिक व इतर कारणांमुळे बदल असण्याची शक्यता आहे, याची कृपया नोंद घ्यावी

चला आपण निश्चय करूया, पर्यावरण पूरक मूर्तीच बसवूया !

विभाग	तलावांची संख्या	कृत्रिम विसर्जन तलावाचे ठिकाण
जी दक्षिण	१ १ १ १ १ १ १ १ १	चवन्नी गल्ली मैदान, मुरारी घाग मार्ग. वरळी स्पोर्ट्स क्लब मैदान, आदर्श नगर. राजाभाऊ साळवी मैदान, न्यु प्रभादेवी मार्ग. वीर नेताजी मैदान, बी. डी. डी. चाळ. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मनपा शाळा मैदान. जांभोरी मैदान, जी. एम. भोसले मार्ग. दत्ताजी नलावडे मनोरंजन मैदान, गणपतराव कदम मार्ग. सी. एस. क्र. १४१, सेनापती बापट मार्ग. महाराष्ट्र हायस्कूल मैदान, ना. म. जोशी मार्ग.
एच पूर्व	१ १ १ १	कलीना टँक, जोसेफ बाप्टिस्टा उद्यान, कलीना, सांताक्रूझ (पूर्व). चेतना महाविद्यालय जवळील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर उद्यान, वांद्रे (पूर्व). खेरवाडी म्युनिसिपल दुरुस्ती चौकी, खेरवाडी, वांद्रे (पूर्व). मनपा शाळा, गोळीबार रोड नं. ५, गोळीबार, सांताक्रूझ (पूर्व).
एच पश्चिम	१	मुक्तानंद पार्क, सरस्वती रोड, सांताक्रूझ (पश्चिम).
के पूर्व	१ १ १ १ १ १ १	लोकमान्य टिळक तलाव. शाम नगर, जोगेश्वरी (पूर्व), (नैसर्गिक स्रोत) संकटमोचन खेळाचे मैदान, जीजामाता रोड, शेर-ए-पंजाब, अंधेरी (पूर्व) रमेश मोरे पार्क, अंधेरी- कुर्ला रोड, अंधेरी (पूर्व) डॉ. हेडगेवार मैदान, हनुमान रोड, विलेपार्ले (पूर्व) महाकाली गुंफा रोड, एम आय डी सी ऑफीस जवळ, अंधेरी (पूर्व) स्टर्लिंग कोर्ट सोसायटी समोर, कोंडीविते रोड, एम आय डी सी, अंधेरी (पूर्व) सीटीएस क्र. ४१८, शहाजी राजे स्कूल जवळ, शहाजी राजे मार्ग, विलेपार्ले (पूर्व)
के पश्चिम	१ २ १ १ १ १ १	लोखंडवाला कॉम्प्लेक्स बँक रोड, के पश्चिम विभाग, अंधेरी (पश्चिम). रावजी मैदान, सहकार रोड, के पश्चिम विभाग, जोगेश्वरी (पश्चिम). शहाजी राजे क्रीडा संकुल (अंधेरी स्पोर्ट्स कॉम्प्लेक्स), के पश्चिम विभाग, अंधेरी (पश्चिम). संत रामदास मैदान, भरडावाडी रोड, के पश्चिम विभाग, अंधेरी (पश्चिम) सरदार वल्लभभाई पटेल उद्यान, लल्लूभाई पार्क, विलेपार्ले (पश्चिम). धनजीभाई मेहता मैदान, के पश्चिम विभाग, विलेपार्ले (पश्चिम). म्हाडा उद्यान, नोवोटेल हॉटेल समोर, जुहू, अंधेरी (पश्चिम).
एल विभाग	१ १ १	प्रभाग क्र. १५६ मधील बामनदया खेळाचे मैदान, पवई. प्रभाग क्र. १५७ मधील न. भू. क्र. २९ ई/२९ एफ, विजय फायर मार्ग, चांदिवली. प्रभाग क्र. १५८ मधील गणेश मैदान.

बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रातील महत्वाच्या कृत्रिम विसर्जन तलावांची विभाग निहाय संक्षिप्त माहिती

चला आपण निश्चय करूया, पर्यावरण पूरक मूर्तीच बसवूया !

विभाग	तलावांची संख्या	कृत्रिम विसर्जन तलावाचे ठिकाण
एल विभाग	१ १ १ १ १ १	प्रभाग क्र. १६० मधील असल्फा गाव, मिलिंद नगर, छत्रपती शिवाजी महाराज खेळाचे मैदान. प्रभाग क्र. १६६ मधील न्यू मिल मार्ग, राजे शिवछत्रपती शिवाजी महाराज खेळाचे मैदान. प्रभाग क्र. १६९ मधील छत्रपती शिवाजी महाराज खेळाचे मैदान. प्रभाग क्र. १६३ मधील छत्रपती शिवाजी महाराज खेळाचे मैदान. प्रभाग क्र. १६८ मधील राम गणेश गडकरी खेळाचे मैदान. प्रभाग क्र. १७१ मधील शिवाजी महाराज खेळाचे मैदान.
एम पूर्व	१	हिंदुहयसम्राट श्रीमान बाळासाहेब ठाकरे खेळाचे मैदान, देवनार वसाहत.
एम पश्चिम	१ १ १	गांधी मैदान, रोड नं.१०, चेंबूर - ४०० ०७१. लाल मैदान, टिळक नगर. जेतवन उद्यान (ठक्कर बाप्पा कॉलनी), चेंबूर - ४०० ०७१.
एन विभाग	१ १ १ १ १ १	प्रभाग क्र. १२४ मधील शिवाजी मैदान, रोड क्रं - ५, विक्रोळी, पार्कसाईट. प्रभाग क्र. १२४ मधील मार्केट प्लॉट, रोड क्रं - १७, विक्रोळी, पार्कसाईट. प्रभाग क्र. १२५ मधील साई निवारा म्हाडा लेआऊट, पूर्व मुक्त महामार्ग, घाटकोपर (पूर्व). प्रभाग क्र. १२६ मधील बाबू गेनू मैदान, घाटकोपर (पश्चिम). प्रभाग क्र. १२८ मधील दत्ताजी साळवी मैदान, भटवाडी, घाटकोपर (पश्चिम). प्रभाग क्र. १३१ मधील आचार्य अत्रे मैदान, पंतनगर, घाटकोपर (पूर्व).
पी उत्तर	१ १ १ १ १ १ १ १ १ १ १ १	म. वा. देसाई मैदान, मालाड (पश्चिम). सी. जी. पी. मैदान, मालाड (पश्चिम). आर. एस. सी. १४, मालवणी, मालाड (पश्चिम). नगरभूमापन क्र. ६३, छत्रपती शिवाजी राजे कॉम्प्लेक्स, मालाड (पश्चिम). एम. एच. बी. कॉलनी मनपा शाळा क्र.१, गेट क्र.७ मालाड (पश्चिम). राजे शहाजी मैदान, मालाड (पश्चिम). पी उत्तर विभाग कार्यालय मैदान, लिबर्टी मैदान, मालाड (पश्चिम). बुवा साळवी मैदान, मालाड (पूर्व). रामलीला मैदान, मालाड (पूर्व). माँसाहेब मीनाताई ठाकरे मैदान, मालाड (पूर्व). पुष्पापार्क, टोपीवाला स्कूल मैदान.
पी दक्षिण	१ १ १ १	उन्नत नगर मनपा शाळा मैदान, गोरेगाव (प.) अण्णा भाऊ साठे मैदान, गोरेगाव (प.) आरे भास्कर मैदान, आरे भास्कर रोड, गोरेगाव (पूर्व) बिंबीसार नगर, मनपा शाळा मैदान, गोरेगाव (पूर्व)

चला आपण निश्चय करुया, पर्यावरण पूरक मूर्तीच बसवूया !

विभाग	तलावांची संख्या	कृत्रिम विसर्जन तलावाचे ठिकाण
पी दक्षिण	१ १ १ १ १ १	सोनावाला क्रॉस रोड नं. २, गोरेगाव (पूर्व) मिठा नगर, मनपा शाळा, गोरेगाव (पश्चिम). अहिंसा मैदानाच्या समोर, मनपा मैदान, गोरेगाव (पश्चिम). विंडमेअर सोसायटी जवळ, गोरेगाव (पश्चिम). अप्पर गोविंद नगर मैदान, गोरेगाव (पूर्व). लक्ष्मण नगर मैदान, गोरेगाव (पूर्व).
आर मध्य	१ १ १ १ १ १ १ १ १ १ १	नागरी प्रशिक्षण केंद्र, अभिनव नगर, बोरिवली (पूर्व). अनंतराव भोसले उद्यान, बोरिवली (पूर्व). आर. जी. प्लॉट नं. १६२/सी, सुस्वागत हॉटेल जवळ, बोरिवली (पूर्व). रविशंकर शाळेजवळील पी. जी. प्लॉट, कुलुपवाडी, बोरिवली (पूर्व). संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान, बोरिवली (पूर्व). जनरल अरुणकुमार वैद्य मैदान, एल. टी. रोड, बोरिवली (पश्चिम). नायतोडी मैदान, योगी नगर, बोरिवली (पश्चिम). पावनधाम मागील भूखंड, सत्य नगर, बोरिवली (पश्चिम). राजदा महानगरपालिका शाळेमागील भूखंड, बोरिवली (पश्चिम). चारकोप सेक्टर ४ येथील महानगरपालिका शाळेचे मैदान, बोरिवली (पश्चिम). छत्रपती शिवाजी महाराज क्रीडांगण, गोरार्ड, बोरिवली (पश्चिम).
आर उत्तर	१ १ १ १ १ १ १ १	महापालिका मैदान, सि.टी.एस. नं. ५५१ अ, वायएमसीए मैदानाच्या बाजूला, दहिसर. डी.एस. एफ. मैदान, सी.एस.रोड, दहिसर (पूर्व). सुहासिनी पावसकर, महानगरपालिका मैदान, सि.टी.एस. नं. २९४१/बी व २९४०/बी, न्यू सि.टी.एस. नं. २९४०/बी/२, ४४० चौ. मी., दहिसर (पूर्व). प. पू. पांडुरंग शास्त्री आठवले उद्यान, संत चोखामेळा मार्ग, शिव वल्लभ क्रॉस रोड, दहिसर (पू.) महानगरपालिका खेळाचे मैदान, युनिव्हर्सल शाळेसमोर, संत गाडगे महाराज मार्ग, दहिसर (पू.) पी. सी. ओ. चौकी, वाय. आर. तावडे मार्ग, दहिसर (पूर्व). तावडेवाडी, दहिसर रेल्वे स्टेशन समोर, दहिसर (पश्चिम). महानगरपालिका मैदान, कल्पना चावला रोड, नारायण शाळेच्या बाजूला, दहिसर (पश्चिम).
आर दक्षिण	१ १ १ १ १ १	चारकोप सेक्टर १, छत्रपती शिवाजी महाराज मैदान, कांदिवली (पश्चिम). चारकोप सेक्टर २, दादोजी कोंडदेव मैदान, कांदिवली (पश्चिम). म्हाडा मैदान, एकता नगर रोड, गोसालिया रोड जवळ, कांदिवली (पश्चिम). कदमवाडी मैदान, महावीर नगर, कांदिवली (पश्चिम). उद्यान, मीना सुतार मार्ग, आर/दक्षिण विभाग कार्यालयाच्या मागे, कांदिवली (पश्चिम). मनपा खेळाचे मैदान, रायन शाळेजवळ, ठाकुर कॉम्प्लेक्स, कांदिवली (पूर्व).

चला आपण निश्चय करुया, पर्यावरण पूरक मूर्तीच बसवूया !

विभाग	तलावांची संख्या	कृत्रिम विसर्जन तलावाचे ठिकाण
आर दक्षिण	१	आकुर्ली परिरक्षण चौकी, आकुर्ली क्रॉस रोड क्र. ३, कांदिवली (पूर्व).
	१	दादोजी कोंडदेव उद्यान, ठाकुर गाव, कांदिवली (पूर्व).
	१	प्रभादेवी उद्यान, ठाकुर सिनेमा जवळ, ठाकुर गाव, कांदिवली (पूर्व).
	१	सलीम कंपाउंड, आकुर्ली रोड, कांदिवली (पूर्व).
	१	महाराणा प्रताप उद्यान, लोखंडवाला, कांदिवली (पूर्व).
	१	बी. एम. सी. मैदान जंक्शन, अशोक नगर रोड आणि आत्मीय रोड, कांदिवली (पूर्व).
एस विभाग	१	श्रीरामपाडा मैदान, बी. एम. सी. चौकी, श्रीरामपाडा, भांडुप (पश्चिम).
	१	कैलास पार्क, तुलशेतपाडा, भांडुप (पश्चिम).
	१	गुरु गोविंदसिंग मैदान, कुकरेजा कॉम्प्लेक्स रोड, व्हिलेज रोड, भांडुप (पश्चिम).
	१	ब्युटी हार्डट्स जवळ, गावदेवी रोड, भांडुप (पश्चिम).
	१	श्रीराम पार्क बिल्डींग समोर, कै. अशोक केदारे चौक, भांडुप (पश्चिम).
	१	क्रिकेटकेअर हॉस्पिटल जवळ, कोकण नगर, भांडुप (पश्चिम).
	१	स्कायलाईन इमारत, ९० रोड, महाराष्ट्र नगर, भांडुप (पश्चिम).
	१	परिवार उद्यान, कांजुरमार्ग पोलीस स्टेशन, कांजुरमार्ग (पूर्व).
	१	बालगंधर्व मैदान, कन्नमवार नगर, विक्रोळी (पूर्व).
	१	इमारत क्र. ४१६, विद्यामंदिर शाळा, टागोर नगर, विक्रोळी (पूर्व).
	१	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर उद्यान, सुरवडे मार्ग, टागोर नगर, विक्रोळी (पूर्व).
	१	मोरारजी नगर, पाईपलाईन जवळ, त्रिकोणी गार्डन, कैलाश नगर, साकी विहार रोड, पवई.
	१	तिरंदाज शाळेजवळील मोकळा भुभाग, पवई.
टी विभाग	१	सरदार प्रताप सिंह उद्यान, स्वप्ननगरी मार्ग, मुलुंड (पश्चिम).
	१	कालीदास नाट्यगृह, पी. के. रोड, मुलुंड (पश्चिम).
	१	सीटीएस क्र. - १४४, वीर सावरकर मार्ग, मुलुंड (पश्चिम).

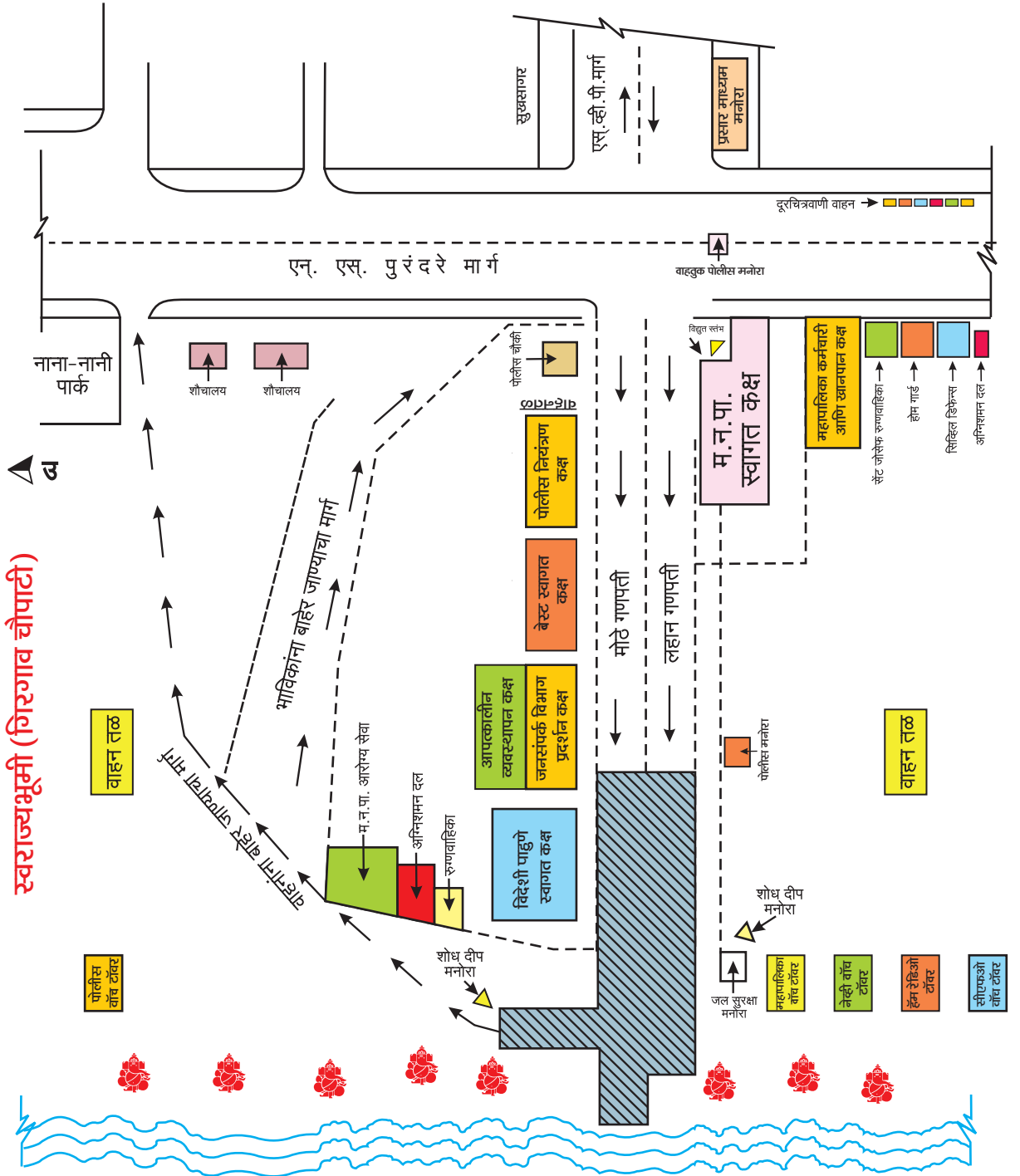
गणेशोत्सव २०२३ च्या पूर्व तयारीसाठी दि. २६ जुलै २०२३ रोजी बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या 'एफ दक्षिण' विभाग कार्यालयात उप आयुक्त (परिमंडळ २) श्री. रमाकांत बिरादार यांच्या अध्यक्षतेखाली महत्त्वाची बैठक पार पडली. या बैठकीस उप आयुक्त (परिमंडळ १) श्रीमती संगिता हसनाळे, सहाय्यक आयुक्त श्री. अजितकुमार आंबी, मुंबई अग्निशमन दलाचे अधिकारी श्री. आर. बी. धांडे आदींसह अखिल सार्वजनिक गणेशोत्सव महासंघाचे अध्यक्ष श्री. जयेंद्र साळगावकर, प्रमुख कार्यवाह श्री. सुरेश सरनोबत, बृहन्मुंबई महानगरपालिका सार्वजनिक गणेशोत्सव समन्वय समितीचे अध्यक्ष श्री. नरेश दहिबांवरकर, कार्याध्यक्ष श्री. कुंदन आगासकर, पूर्व उपनगर सार्वजनिक गणेशोत्सव सार्वजनिक समितीचे पदाधिकारी तसेच माजी आमदार श्री. विनोद घोसाळकर, मूर्तीकार संघटनेचे अध्यक्ष श्री. गजानन तोंडवळकर, समन्वय समिती सदस्य तथा माजी नगरसेवक श्री. अशोक पटेल यांच्यासह मुंबईतील विविध सार्व. गणेशोत्सव मंडळाचे सदस्य, समन्वय समिती सदस्य, मूर्तीकार संघटनेचे पदाधिकारी उपस्थित होते.

नागरिकांच्या माहितीकरीता

विसर्जनाच्या दिवशी स्वराज्यभूमी (गिरगाव चौपाटी) येथील वाहतूक व इतर व्यवस्था दर्शविणारा आराखडा

(वाहतूक पोलिसांकडून आगमन व विसर्जन व्यवस्थेसाठी वाहतूक व इतर व्यवस्था दर्शविणारा अद्ययावत आराखडा गणेशोत्सवापूर्वी प्रसिद्ध झाल्यास नागरिकांनी कृपया तो संदर्भित करावा.)

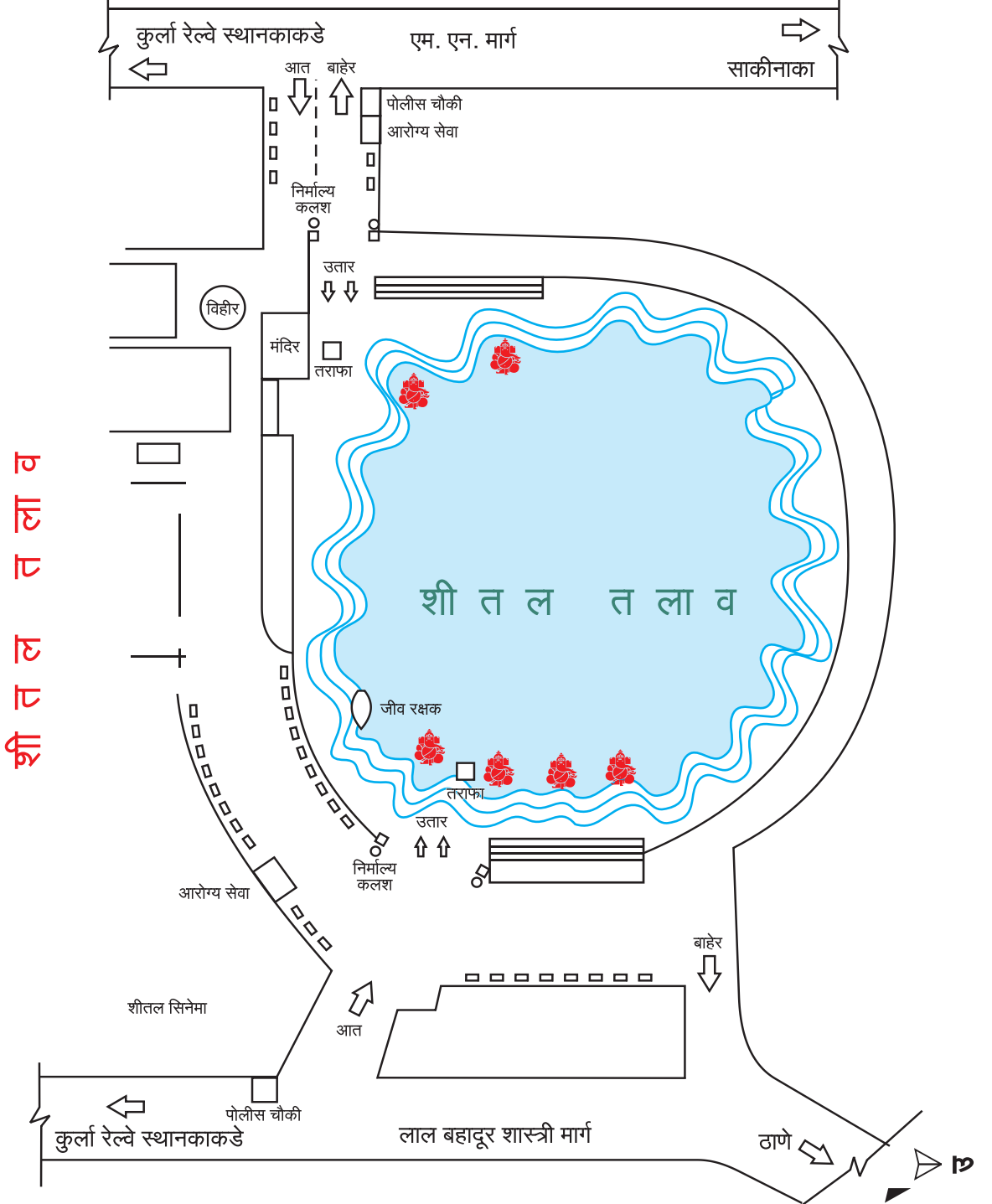

मेट्रोच्या कामांमुळे, धोकादायक उड्डाणपुलांमुळे व इतर तात्कालिक कारणांमुळे
वाहतूक व्यवस्थेमध्ये बदल संभवतो.

नागरिकांच्या माहितीकरीता

विसर्जनाच्या दिवशी पूर्व उपनगरातील शीतल तलाव येथील वाहतूक व इतर व्यवस्था दर्शविणारा आराखडा

(वाहतूक पोलिसांकडून आगमन व विसर्जन व्यवस्थेसाठी वाहतूक व इतर व्यवस्था दर्शविणारा अद्ययावत आराखडा गणेशोत्सवापूर्वी प्रसिद्ध झाल्यास नागरिकांनी कृपया तो संदर्भित करावा.)

मेट्रोच्या कामांमुळे, धोकादायक उड्डाणपुलांमुळे व इतर तात्कालिक कारणांमुळे
वाहतूक व्यवस्थेमध्ये बदल संभवतो.

नागरिकांच्या माहितीकरीता

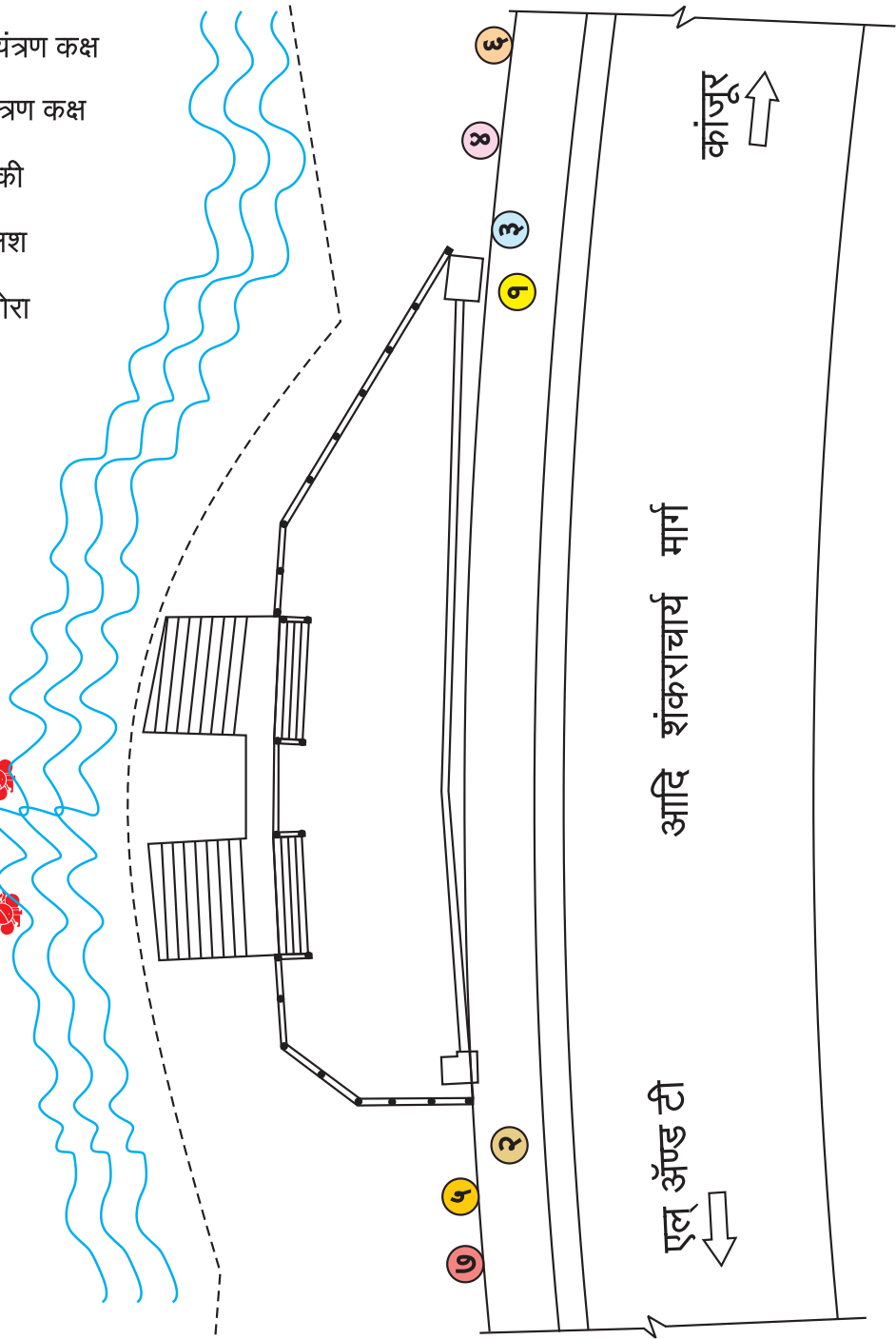
विसर्जनाच्या दिवशी पूर्व उपनगरातील पवई तलाव येथील वाहतूक व इतर व्यवस्था दर्शविणारा आराखडा

(वाहतूक पोलिसांकडून आगमन व विसर्जन व्यवस्थेसाठी वाहतूक व इतर व्यवस्था दर्शविणारा अद्ययावत आराखडा गणेशोत्सवापूर्वी प्रसिद्ध झाल्यास नागरिकांनी कृपया तो संदर्भित करावा.)

- १ म.न.पा. नियंत्रण कक्ष
- २ पोलीस नियंत्रण कक्ष
- ३ पाण्याची टाकी
- ४ निर्माल्य कलश
- ५ निरीक्षण मनोरा
- ६ शौचालय
- ७ रुग्णवाहिका

प
व
ई
त
ला
व

मेट्रोच्या कामांमुळे, धोकादायक उड्डाणपुलांमुळे व इतर तात्कालिक कारणांमुळे
वाहतूक व्यवस्थेमध्ये बदल संभवतो.

गणशोत्सव-२०२२ मध्ये केलेले नियोजन व पूर्वतयारी

नैसर्गिक विसर्जन स्थळे - ६९

कृत्रिम विसर्जन स्थळे - १६२

विसर्जन स्थळांवर पुरविण्यात आलेल्या सुविधा

नियंत्रण कक्ष : १८८ । स्टील प्लेट : ४६० । जीवरक्षक : ८८६ । मोटारबोट : ४४
जर्मन तराफा : ३९ । स्वागत कक्ष : २१० । फ्लड लाईट : ३४५२ । सर्व लाईट : ६४
प्रथमोपचार केंद्र : १८७ । निर्माल्य कलश : ३५४ । निर्माल्य वाहन/डंपर/टेंपो : ४१६
तात्पुरती शौचालये : १३८ । निरीक्षण मनोरे : ५९ । रुग्णवाहिकांची संख्या : ८१
संरक्षक कठडे : आवश्यकतेनुसार । विद्युत व्यवस्था : आवश्यकतेनुसार

बृहन्मुंबई महानगरपालिका, जनसंपर्क विभागातर्फे आयोजित
श्री गणेश गौरव पुरस्कार २०२२ या स्पर्धेतील पुरस्कार प्राप्त मंडळे

श्री गणेश गौरव
पुरस्कार स्पर्धा
२०२२
(वर्ष ३३ वे)

प्रथम पुरस्कार

(रु. ७५,०००/-) पंचगंगा सार्वजनिक उत्सव मंडळ, ना. म. जोशी मार्ग, मुंबई.

द्वितीय पुरस्कार

(रु. ५०,०००/-) युवक उत्कर्ष मंडळ, बी. एम. सी. कॉलनी, मालवणी, मालाड (प.), मुंबई.

तृतीय पुरस्कार

(रु. ३५,०००/-) स्वप्नाक्षय मित्र मंडळ सार्वजनिक गणेशोत्सव, मॉडेल टाऊन, सातबंगला, अंधेरी (प.), मुंबई.

बृहन्मुंबई महानगरपालिका, जनसंपर्क विभागातर्फे आयोजित
श्री गणेश गौरव पुरस्कार २०२२ या स्पर्धेतील पुरस्कार प्राप्त मंडळे

(रु. २५,०००/-) बाल मित्र कला मंडळ, ९ विजया हाऊस.स्टेशन मार्ग, विक्रोळी (प.), मुंबई .

(रु. २०,०००/-) रायगड चौक सार्वजनिक श्री गणेशोत्सव मंडळ, घाटकोपर(पू.), मुंबई .

(रु. २५,०००/-) शिवशक्ती सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळ, कांजुरगाव, कांजुर मार्ग (पू.), मुंबई .

बृहन्मुंबई महानगरपालिका, जनसंपर्क विभागातर्फे आयोजित
श्री गणेश गौरव पुरस्कार २०२२ या स्पर्धेतील पुरस्कार प्राप्त मंडळे

अवघवदान
जागृती पुरस्कार

(रु. १५,०००/-) ताराबाग सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळ, माझगांव, मुंबई .

प्लास्टीक/धर्मकोल
बंदी जनजागृती
उत्तेजनार्थ पुरस्कार

(रु. १०,०००/-) श्री हनुमान सेवा मंडळ, काळा किल्ला, धारावी, मुंबई .

प्लास्टीक/धर्मकोल
बंदी जनजागृती
उत्तेजनार्थ पुरस्कार

(रु. १०,०००/-) ग. द. आंबेकर मार्ग (काळेवाडी) सार्वजनिक उत्सव मंडळ, काळाचौकी, मुंबई .

श्री गणेश गौरव
पुरस्कार स्पर्धा
२०२२
(वर्ष ३३ वे)

बृहन्मुंबई महानगरपालिका, जनसंपर्क विभागातर्फे आयोजित श्री गणेश गौरव पुरस्कार २०२२ या स्पर्धेतील पुरस्कार प्राप्त मंडळे

उत्तेजनार्थ
पुरस्कार

(रु. १०,०००/-) नवतरुण मित्र मंडळ, गावदेवी नगर, गावदेवी मंदिर, कोकणी पाडा, दहिसर (पू.), मुंबई.

उत्तेजनार्थ
पुरस्कार

(रु. १०,०००/-) विकास मंडळ (साईविहार), साईविहार टि. पी. रोड, भांडुप (प.), मुंबई.

उत्कृष्ट मूर्तीसाठी

१) बी. एम. मार्ग सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळ, एलफिन्स्टन रोड	२) श्री गणेश क्रीडा मंडळ, अंधेरी (पूर्व)
३) रंगारी बदक चाळ रहिवाशी संघ, काळाचौकी	४) खारवा गल्ली सार्वजनिक गणेश मंडळ, गिरगांव

उत्कृष्ट नेपथ्यासाठी

१) साईनाथ मित्र मंडळ, विक्रोळी (पूर्व)	२) आझाद नगर सार्वजनिक उत्सव समिती, अंधेरी (पश्चिम)
३) लाल मैदान सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळ, परळ	४) सुभाषलेन गणेश साई सेवा मंडळ, कांदिवली (पश्चिम)

उत्कृष्ट प्रबोधनासाठी

१) इलेवन इव्हिल्स क्रिकेट क्लब, धारावी	२) अखिल भटवाडी सार्वजनिक उत्सव मंडळ, घाटकोपर(पश्चिम)
३) प्रतिक्षा नगर सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळ, शीव-कोळीवाडा, मुंबई	४) श्री श्रद्धा मित्र मंडळ, कोकणीपाडा, दहिसर (पूर्व), मुंबई

उत्कृष्ट पर्यावरण विषयक जनजागृतीसाठी

१) शांतीनगर रहिवाशी संघ, जे. एन. रोड, मुलुंड (पश्चिम), मुंबई	२) ओम श्री सिद्धीविनायक मित्र मंडळ, परेरावाडी, साकीनाका, मुंबई
३) साईनाथ मित्र मंडळ, कन्नमवार नगर-१, विक्रोळी (पूर्व), मुंबई	४) सार्वजनिक उत्सव समिती, कन्नमवार नगर-२, विक्रोळी (पू.), मुंबई

उत्कृष्ट सामाजिक कार्यासाठी

१) बाळ गोपाळ मित्र मंडळ (मुंबईचा पेशवा), विलेपार्ले (पूर्व), मुंबई	२) सार्वजनिक गणेशोत्सव समिती, श्री सिद्धीविनायक सभागृह, विक्रोळी
३) कन्नमवार नगर -१ उत्सव समिती, विक्रोळी (पूर्व), मुंबई	४) निकदवरी लेन सार्वजनिक श्री गणेशोत्सव मंडळ, गिरगांव, मुंबई

प्रशस्तीपत्रके

गणेशोत्सव
२०२३

श्री गणेश भक्तांसाठी विनम्र सूचना

- मंडपाचा आकार अवाढव्य न ठेवता लहान असावा.
- श्री गणेशोत्सव मंडळाचा परिसर सदैव स्वच्छ ठेवावा.
- मंडप परिसरात ध्वनिक्षेपकाद्वारे होणारे ध्वनी प्रदूषण टाळावे.
- मंडपाच्या जागेत ज्वलनशील वस्तुंचा संग्रह करू नये, तसेच आग विझवणारी उपकरणे ठेवावीत.
- श्री गणेशोत्सवात निर्माण होणारे निर्माल्य हे कचरा कुंडीत न टाकता ते कापडी पिशवीत भरून निर्माल्य-कलशातच टाकावे.
- प्रतिबंधित प्लास्टिक पिशव्यांचा वापर करू नये.
- देखावे पाहताना लहान मुलांची काळजी घ्यावी.
- आपत्कालीन परिस्थितीत भक्तांनी सैरावैरा न पळता परिस्थितीचा अंदाज घ्यावा. तसेच पोलीस, बृहन्मुंबई महानगरपालिका यांच्याद्वारे दिल्या जाणाऱ्या सूचनांचे काटेकोरपणे पालन करावे.
- श्री गणेशमूर्ती विसर्जनदिनी पावित्र्य व मांगल्य जपावे.
- विसर्जनदिनी मद्यपान करू नये. तंबाखूजन्य पदार्थांची विक्री अथवा सेवन करू नये.
- माव्यापासून तयार केलेली मिठाई वा खाद्यपदार्थ खरेदी करताना ती शिळी व खवट असणार नाही याची दक्षता घ्यावी.
- जलप्रदूषण होईल असे रंग वापरू नयेत. त्याऐवजी पर्यावरणपूरक रंगांचा वापर करावा.
- सजावटीसाठी थर्माकोलचा वापर न करता केवळ कागदी मखरांचा व पर्यावरणपूरक बाबींचा वापर करावा.
- आपत्कालीन परिस्थितीत बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या नियंत्रण कक्षाच्या १९१६ या दूरध्वनीवर संपर्क साधावा.

सर्व सार्वजनिक धार्मिक उत्सव मंडळे, त्यांचे पदाधिकारी आणि प्रसाद उत्पादन-वितरण करणारे अन्न व्यावसायिक यांना सूचित करण्यात येते की, 'अन्न सुरक्षा व मानके अधिनियम २००६' व त्या अंतर्गत नियमन २०११ मधील तरतुदींचे पालन करणे बंधनकारक आहे.

- प्रसाद तयार करताना (उत्पादनाची) जागा स्वच्छ व आरोग्यदायक असावी. (प्रसादासाठी लागणारी भांडी स्वच्छ, आरोग्यदायी व झाकण असलेली असावी.)
- प्रसादासाठी लागणारा कच्चा माल/अन्न पदार्थ परवाना धारक अथवा नोंदणीकृत अन्न व्यावसायिकांकडूनच खरेदी करावा. तसेच प्रसाद बनविणाऱ्या कॅटरर्सची संपूर्ण माहिती ठेवावी. कॅटरर्स हा परवानाधारक असावा.
- प्रसाद म्हणून फळांचा वापर करताना फळांची खरेदी ही ओळखीच्या, परवाना/नोंदणी धारकाकडून करावी. कच्च्या, सडलेल्या किंवा खराब फळांचा वापर करू नये.
- आवश्यक तेवढ्याच प्रसादाची निर्मिती करावी.
- प्रसाद बनविण्यासाठी लागणारे पाणी पिण्यास योग्य (पॉटेबल) असावे.
- प्रसाद उत्पादन व वितरण करणारा स्वयंसेवक हा कुळल्याही संसर्गजन्य रोगापासून मुक्त असल्याची खात्री करून घ्यावी.
- खवा/माव्याचा प्रसादामध्ये वापर होत असल्यास त्याबद्दल विशेष दक्षता घ्यावी.
- अन्न सुरक्षा अधिकारी आल्यास एक जबाबदार व्यक्ती नेमून त्यास संपूर्ण सहकार्य करावे व त्याने दिलेल्या स्वच्छताविषयक सूचनांचे पालन करावे.
- अन्न/प्रसाद या बाबत काही संशय असल्यास आपल्या क्षेत्राच्या अन्न सुरक्षा अधिकारी अथवा सहाय्यक आयुक्त (अन्न) तथा पदनिर्देशित अधिकारी यांचेशी प्रत्यक्ष संपर्क साधावा.
- तसेच संबंधीत महापालिका विभाग कार्यालयातील वैद्यकिय अधिकारी(आरोग्य) यांच्याशी संपर्क साधता येवू शकेल.
- वरील संदर्भात माहिती/तक्रार/सूचना असल्यास 'एफडीए हेल्ललाईन' क्र. १८००-२२२-३६५ किंवा दूरध्वनी क्र. २६५९२३६२ ते २३६५ यावर कळवावे.

मुंबई महानगरीचा मानबिंदू असलेला
गणेशोत्सव सोहळा पर्यावरणपूरक
पद्धतीने साजरा करा !

श्री. रमाकांत बिरादार
उप आयुक्त (परिमंडळ -२)
तथा गणेशोत्सव समन्वयक

श्रीमती आश्विनी भिडे
अतिरिक्त महानगरपालिका आयुक्त
(पूर्व उपनगरे)

डॉ. इ. सिं चहल
बृहन्मुंबई महानगरपालिका आयुक्त
तथा प्रशासक

portal.mcgm.gov.in

mybmc

mybmc

my_bmc

my bmc my mumbai

8999-22-8999

पर्यावरण संतुलित ठेवण्याची जबाबदारी आहे आपणा सर्व मुंबईकरांची !

तानाजी कांबळे, जनसंपर्क अधिकारी यांनी बृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुख्यालय, येथून प्रकाशित केले.

। मुद्रक : व्यवस्थापक, बृहन्मुंबई महानगरपालिका मुद्रणालय, मुंबई - ४०० ०११ ।